TOP 100 De bedste steder i Solrød Kommune

Den 1. april 2020 fyldte Solrød Kommune 50 år, idet Jersie-Skensved og Havdrup-Solrød samt Karlstrup, der blev adskilt fra Karlslunde, blev slået sammen ved kommunalreformen i 1970, som skabte en markant ændring af danmarkskortet. For vi gik fra 1.098 til 277 kommuner. 1. januar 2007 blev antallet skåret yderligere ned til 98, men her blev Solrød ikke berørt.

50-årsjubilæet benyttede jeg til at kåre de i mine øjne 50 smukkeste, vigtigste, mest interessante og historisk mest værdifulde steder i kommunen. Med andre ord de 50 seværdigheder, jeg ville vise turister, der gerne ville se alt det bedste. Få måneder senere kårede jeg yderligere 50 steder, så der blev tale om en top 100-liste, da jeg syntes, at mange flere steder bør fremhæves.

Listen er på ingen måde eviggyldig. Kommunen forandres hele tiden, og nye bygninger og fortællinger dukker op, lige som jeg selv hele tiden opdager nye detaljer og steder, hvilket afspejler denne version, som er opdateret adskillige gange i forhold til den første udgave af top 100-listen.

I den sammenhæng kan jeg ikke understrege nok, hvor taknemmelig jeg er for det store arbejde, som vores lokalhistorikere har udført. Deres mange bøger og artikler har været en uvurderlig hjælp.

Desuden er det vigtigt at pointere, at en liste som denne naturligvis afhænger af øjnene, der ser, og det er ok, hvis man ikke er helt enig i, hvordan jeg har placeret stederne, eller synes, jeg mangler nogen. For det er en af idéerne med sådan en liste. For det giver en god dynamik, når folk diskuterer med sig selv eller andre.

God fornøjelse!

Marco de los Reyes
Solrød Strand, januar 2025

100. Den ældste bro

Der er næppe ret mange, der tænker over, at vi i kommunen har tre fredede broer, som er næsten 250 år gamle. Det er heller ikke noget, man opdager, hvis man ikke kigger rigtig godt efter.

Den ældste bro er fra 1781 og går over Skensved Å ved grænsen til Køge Kommune, hvor Jersie Strandvej bliver til Københavnsvej. Fra vejen kan man heller ikke se noget som helst historisk, men på begge sider er der inskriptioner indhugget i natursten af granit. På den vestlige side står der ”17 C VII 81”, hvorover der er indhugget et af Christian 7.s kongemonogrammer. På den østlige side står der ”Drifte” over det ene gennemløb og ”broe” over det andet, og her er det - i modsætning til den modsatte side - ikke alt for besværligt at komme ned mod åen, så man kan se broens flotte facade - dog kun på den sydlige side. Det er også kun det sydlige gennemløb, der bruges i dag.

To en halv kilometer derfra i nordvestlig retning, tæt på krydset ved Solrød Byvej og Tåstrupvej, findes den næstældste bro. Den går over Solrød Bæk, er fra 1784 og har navnet ”Sollbro” indhugget på den ene side. Yderligere to en halv kilometer mod nord, hvor Tåstrupvej på grænsen til Greve Kommune går over Møllebækken, finder man den tredje bro. Den er fra 1786, og her står der ”Cagstrup” på den østlige side. De to broer har også et Christian 7.s-kongemonogram på den ene side, og i folkemunde har sidstnævnte været kendt som Christian 7.s bro. Alle tre blev bygget, mens Christian 7. var konge - efter hans far, Frederik 5., i 1761 havde besluttet, at Danmark skulle have et landsdækkende vejnet. Et stort projekt, der først var afsluttet i 1864. Det var franske ingeniører, hentet til Danmark, som i 1760’erne introducerede vejbroer bygget af natursten på samme måde som de tre broer i Solrød. Alle tre er siden blevet renoveret og består i dag også af beton.

Der findes i alt fire fredede broer i Solrød Kommune. Den sidste er broen over jernbanen, hvor Lille Skensved begynder på grænsen mellem Solrød Kommune og Køge Kommune. Den kaldes meget passende for Lille Skensved Bro og er fra 1870. Man kan se den tæt på fra et lille parkanlæg i det nordligste Lille Skensved. Det er ikke muligt at se broen fra den modsatte side, hvor et industriområde støder helt op til.

99. Kælkebakken i Jersie Strand

Her er der tale om en rigtig god kælkebakke, som optræder på hjemmesiden over de bedste kælkebakker i Danmark, kaelkebakke.dk. Den kaldes både Jersie Kælkebakke og Parkvejens Kælkebakke, ligger lige i hjertet af Jersie Strand og er en del af et større parkområde, der blev anlagt i 1970'erne, hvor der for alvor var kommet godt gang i helårsbyggerierne. Inden da havde Jersie Strand primært været et populært sommerhusområde.

Der, hvor kælkebakken ligger i dag, nødlandede et tysk fly et par dage efter befrielsen 5. maj 1945 med to soldater. Dengang var der tale om en større eng. De to tyske soldater var fløjet fra Norge og troede, de kunne flyve helt hjem til Tyskland, men løb tør for brændstof. De overgav sig heldigvis med det samme og helt uden problemer.

Vintrene 2020/2021 og 2022/2023 bød både på frost og sne, så børn kunne kælke. Ellers har der de seneste mange vintre ikke været de store muligheder for det. Men når alt er grønt, er bakken nu også rigtig fin at se på og et af Jersie Strands kendetegn. Og uanset hvilken årstid der er tale om, er der fra toppen af bakken et rigtig fint panorama udover området.

Et flertal i byrådet vedtog i efteråret 2020 desværre, at der kan bygges på det grønne areal foran kælkebakken - ofte kaldet Cirkuspladsen på grund af de mange gange, hvor Cirkus Baldoni har været forbi. Men jeg håber ikke, det bliver tilfældet.

Solrød Kommune har i øvrigt to kælkebakker med på kaelkebakke.dk. Den anden er kælkebakken ved Firemileskoven, som ikke er nær så høj.

98. S-togsstationerne og dronningens besøg

Der er desværre ingen flotte stationsbygninger, og når der findes et hav af S-togsstationer i hovedstadsområdet, er der jo ikke noget unikt ved Solrød Strand Station og Jersie Station. Alligevel er der to gode grunde til at fremhæve dem. For det første er de i høj grad årsag til, at området langs stranden er vokset gevaldigt og har udviklet sig til en attraktiv forstad. For det andet har kommunen kun to gange haft officielt besøg af et royalt overhoved, og det var, da dronning Margrethe var med til indvielserne af de to stationer i henholdsvis 1979 og 1983.

Den første S-togslinje, mellem Klampenborg og Frederiksberg, blev allerede taget i brug i 1934, og selv om S-toget først flere årtier efter kom til Solrød, lå det tidligt i kortene, at en linje ville komme hertil. Den såkaldte Fingerplan, der handlede om Storkøbenhavns udvikling, blev skabt i 1947, og der gik ikke mange år, før Solrød som et punkt på "tommelfingeren" skulle være en del af den udvikling.

Allerede i 1961 vedtog Folketinget, at der skulle være en S-togslinje til Køge, som dog endte med at være ret forsinket. Den første del af linjen, der nåede til Vallensbæk, blev således først taget i brug i 1972. I 1976 kom Ishøj og Hundige med på linjen, tre år senere kom Greve, Karlslunde og Solrød med, og i 1983 nåede linjen samtidig helt frem til både Jersie og Køge.

Der har i flere årtier været snak og planer om en station ved det, der nu kaldes Trylleskov Strand-kvarteret, hvilket også har været et stort ønske fra Solrød Kommunes side. Men aktuelt er der ikke udsigt til, at der foreløbig kommer en.

97. Solrød golfbane

Solrød Golfklub blev etableret i 1996, hvor golfbanens første ni huller blev anlagt, og i 2006 blev den udvidet til 18 huller. Banen er bygget på et tidligere landbrugsareal, og den dækker et stort område på begge sider af Møllesvinget.

Siden 1996 er der plantet 200.000 træer rundt omkring på banen, hvilket er stærkt medvirkende til, at den glider behageligt og meget naturligt ind i det omkringliggende landskab. Hvad angår areal, hører banen også til blandt de mindre i Danmark.

I udkanten af golfbanen, mod øst, ligger en gravhøj, der som minimum er 2500 år gammel, men som sagtens kan være en del ældre. Den er bevokset med træer og buske og er vanskelig at få øje på udefra - specielt fordi den næsten er "vokset" sammen den skovlignende afgrænsning ind til naboejendommene på Tåstrupvej.

Ifølge Dansk Golf Union var der i september 2024 185 golfklubber i Danmark, og til sammen havde de 162.957 aktive medlemmer. Heraf spillede de 157 i Solrød Golfklub.

På en lille del af klubbens område holdt Dansk Dahlia Park til frem til 2022. De første dahliaer blev plantet i 2008, og på hjørnet af Møllesvinget og Sognevej var der nærmest en selvstændig lille park. Men i dag er der blot græs, hvor man sidst på sommeren og tidligt på efteråret kunne nyde de blomstrende dahliaer.

På Bygaden, ved siden af den ejendom, der hører til golfklubben, ligger huset, hvor Brugsen, der i mange år var et centralt sted i byen, holdt til frem 1975. Skråt overfor det, ved rundkørslen, lå der engang et smalt, lille gadekær.

96. Keramikhuset

I området ved stranden har der ligget mange charmerende træhuse, som desværre for længst er forsvundet. Derfor blev jeg rigtig glad, da dette, på Karlstrup Strandvej, blev restaureret for nogle år siden. Inden da så træ- og murstenshuset på strandvejen virkelig faldefærdigt ud, og jeg frygtede faktisk, at det ville blive revet ned - og erstattet med et helt nyt hus.

Der var oprindeligt, og i hvert fald fra starten af 1930'erne, en lervarefabrik med en tilhørende butik, som hed Keramikhuset, der er det hus, som står tilbage.

På nummerskiltet på det matchende, sorte plankeværk ud til vejen er der en fin lille reference til husets fortid, idet der ved siden af tallet 31 er en miniatureudgave af en keramikkande.

Huset står også som en fin kontrast til de nye byggerier i Trylleskov Strand-kvarteret på den modsatte side af vejen. Heldigvis har det i mange år være populært at bygge træhuse i gammel stil med stråtækte tage, og det betyder meget for stemningen rundt omkring. Ikke mindst fordi de huse kan være vanskelige at bedømme alderen på.

Især på Hulvejen og dens sideveje, lige bag ved Karlstrup Strandvej, findes der mange meget nye træhuse - og tilmed nogle meget store af slagsen.

95. Køge Bugt Privatskole og 'Men indeni'

Køge Bugt Privatskole på Solrød Byvej har eksisteret siden 1979 og er over mange år vokset sig stor bag den gamle dyrlægebolig fra 1940, hvor administrationen holder til i dag.

Ved hovedindgangen står en stor sten eller rettere sagt et kunstværk, der hedder 'Men indeni', hvor en lynlås åbnes, så små glade ansigter bliver lukket ud.

Værket er fra 2004, hvor skolen havde 25-årsjubilæum, og er lavet af Klaus Petersen, der faktisk bor blot et minuts gang fra skolen, på modsatte side af vejen.

'Men indeni' er både sjovt tænkt og en sød fortælling, som passer rigtig godt til en skole og ikke mindst til privatskolens slogan: "Glade børn leger bedst".

Det nuværende meget harmoniske udseende har skolen haft siden 2004, og det var den lokale arkitekt Keld Wohlert, der stod bag de sidste par etaper af byggeriet. Keld Wohlert kendes især for sine kirkebyggerier og har - sammen med Niels Munk - blandt andet stået bag Solrød Strandkirke og Jersie Sognehus.

94. August Kroghs sommerhus

Her er der tale om en af de mest berømte videnskabsmænd i danmarkshistorien, og han huskes navnlig for, at han i 1920 fik Nobelprisen i fysiologi for sin epokegørende forskning, der kort fortalt viste, hvordan blodforsyningen i kroppen reguleres efter behov.

August Krogh (1874-1949) blev født i Grenaa, men boede som voksen i København. Han regnes som en af grundlæggerne af det nuværende Novo Nordisk, idet han i 1923 var med til at grundlægge Nordisk Insulinlaboratorium, som i 1989 fusionerede med konkurrenten Novo Terapeutisk Laboratorium. Novo Nordisk-hovedsædet ligger i dag i Bagsværd, men lige syd for Solrød Strand, ud til laguneområdet, holder datterselskabet Novo Nordisk Pharmatech til.

August Krogh var gift med Marie Krogh, der var læge og havde sin egen forskerkarriere. Sammen fik de fire børn, der blev født i perioden 1908-1918. Da han fik Nobelprisen, havde de et sommerhus - der ikke eksisterer længere - i Solrød Strand, idet de tilbage i 1913 havde købt en større grund ned til vandet, hvor den nuværende Ellevej ligger. Med Nobelprisen fulgte et beløb på 134.100 svenske kroner, og efterfølgende blev den tilstødende grund, hvor Egevej nu er, købt.

I 1922 købte familien et stort hus i Lynæs, et lille fiskerleje på Halsnæs i Nordsjælland, og så var det farvel til somrene ved Solrød Strand. Få år senere købte de desuden et hus i Store Karlsminde ikke langt fra Lynæs. I Solrød Strand havde de ved siden af sommerhuset fået opført et mindre træhus tæt på vandet, og det fik de transporteret til Store Karlsminde i 1938, da det ellers skulle rives ned. I biografien 'August og Marie' fra 2022 skriver forfatteren Hanne Sindbæk, at det var August Kroghs ønske om at få en sejlbåd, der var årsag til afskeden med Solrød Strand, hvor han havde været kendt for at ro i kajak til Mosede - hvor havnen endnu ikke var anlagt - for at købe fisk hos fiskerne.

Den første Nobelpris blev uddelt i 1902, og siden 1903 har 14 danskere modtaget prisen. Seneste danske prismodtager er Morten Meldal, der sammen med amerikanerne Barry Sharpless og Carolyn Bertozzi blev tildelt Nobelprisen i kemi i 2022.

93. Det tidligere rådhus

Frem til 1974, hvor det nuværende rådhus stod færdigt, fungerede denne bygning i Jersie Strand som rådhus. Indtil kommunesammenlægningen i 1970 havde den siden indvielsen i 1963 været kommunekontor for Jersie-Skensved, mens den i dag huser Dansk Kennel Klub, der er landets største organisation for hundeejere.

Den første borgmester i den nye Solrød Kommune blev lidt paradoksalt fundet ved lodtrækning, idet man efter flere møder og hele tre afstemninger ikke havde kunnet finde en borgmester. Den konservative Hans Jørgen Helk tabte lodtrækningen til Arne Haugaard-Hansen fra Venstre, som mindst lige så paradoksalt endte med at sidde på posten i 21 år.

Lodtrækningen blev overværet af omkring 100 personer og fandt sted i Solrød Forsamlingshus. Der blev brugt en tom clipsdåse, som man puttede to sedler i. Clipsdåsen blev i første omgang givet til Arne Haugaard-Hansen, men er siden blevet en del af Solrød Lokalarkivs samling. Arne Haugaard-Hansen døde i 2001 blot 63 år gammel.

Den tidligere rådhusbygning er blevet ombygget tre gange - senest i 2020, heldigvis i samme stil - og ved siden af ligger Sydkystens Privatskole, som blev oprettet i 1975.

Frem til 1963 havde Jersie-Skensved kommunekontor i Jersie Forsamlingshus. Havdrup-Solrød havde inden kommunesammenlægningen kommunekontor i en ikke længere eksisterende skolebygning foran Solrød Kirke, på hjørnet af Solrød Byvej og Yderholmvej. Her lå Solrød Skole, inden skolen, der nu kendes som Solrød Gammel Skole, blev indviet i 1956. Karlslunde-Karlstrup havde kommunekontor på Karlslunde Landevej, hvor Serapions-Ordenen i dag holder til.

92. Diget ved Havdrup Mose

Solrød Kommune er begunstiget med et meget stort antal jorddiger, og rigtig mange af digerne er heldigvis beskyttede. I det daglige tænker mange nok ikke så meget over, hvor stor værdi diger har. Men de har virkelig stor betydning for mange dyr, og så er de som kontrast til markerne med til at skabe smukke landskaber i det åbne land.

Mange af digerne er tilmed meget gamle. Flere kan formentlig dateres tilbage til slutningen af 1700-tallet. For det var her, man gik væk fra landsbyfællesskaberne, og gårdene fik samlet deres jord på et sted. Digerne blev så brugt som grænselinjer.

Her vil jeg gerne fremhæve et bestemt jorddige, som ligger ved Havdrup Mose. Det er et helt særligt dige, som på afstand ligner et klassisk, malerisk dige. Men når man kommer tæt på - hvilket er muligt, da der er en sti - er det både tydeligt at se og høre, at det ligger i et for mange dyr og insekter attraktivt, sumpet område.

Man har også brugt diger til at markere grænsen til en skov - eller som i dette tilfælde, et moseområde.

91. Det ældste hus

Det gule bindingsværkshus er det ældste hus, jeg kender til i Solrød Kommune - hvis man ser bort fra kirkerne. Det ligger på den lille, hyggelige Kalkværksvej i Karlstrup og er fra 1742, hvor Gammel Køgegaard ejede alt i landsbyen, der ligesom de øvrige landsbyer i kommunen har eksisteret siden 1100-tallet.

Der er tale om et såkaldt langhus, der blev bygget til at huse landsbyens første skole. Huset er blevet ombygget flere gange siden, og det nuværende udseende har det stort set haft siden 1866. Det var dog først i 1901, at den nye skole - det senere sognehus - blev bygget.

Der er sat et fint skilt til højre for hovedindgangen, hvor årstallet 1742 optræder. Et skilt, der tydeligt markerer, at man i huset er bevidst om dets lange historie.

Frem til omkring 1800 var bindingsværk den mest almindelige byggemetode her i landet, og først omkring 1930 gik metoden af mode. Der findes i dag omkring 70.000 bindingsværksbygninger i Danmark, og rundt omkring i kommunens landsbyer er der heldigvis en del - heraf flere i Karlstrup.

Karlstrup er ellers ikke en landsby, der normalt tiltrækker sig ret meget opmærksomhed, men den fik en vis omtale i medierne i forbindelse med filmen 'Hvor kragerne vender', der havde biografpremiere i 2021. Filmens instruktør, Lisa Jespersen, er nemlig vokset op på en gård i Karlstrup, og fortællingen tager med lune og humor udgangspunkt i hendes egne oplevelser. I 2022 modtog hun en Bodil for filmen med Rosalinde Mynster i hovedrollen, da Danske Filmkritikere kårede den til årets bedste.

90. Transformatortårnet

Ved den lille park ved Vestre Duevej står et gammelt transformatortårn, som Solrød Strands Grundejerforening overtog i 2015 og gjorde til sit vartegn.

I 2017, i forbindelse med foreningens 100-års fødselsdag, blev tårnet indviet som et lille lokalhistorisk museum, populært kaldet Danmarks mindste museum, hvor der på en fladskærm primært er blevet vist billeder fra strandområdet. I oktober 2021 åbnede man - til min store glæde - en udstilling med billederne og teksterne fra denne top 100-liste.

Det var i 1920'erne, at transformatortårnene begyndte at dukke op i Danmark, i takt med at der kom elektricitet ud til alle rundt om i landet. Tårnet på Duevej blev opført i 1944, og i 2013, hvor det blev taget ud af brug, var det meningen, at det skulle pilles ned.

Det var her, Solrød Strands Grundejerforening fik idéen til at overtage tårnet. Siden har foreningen lejet arealet, hvor det står, af kommunen, og "betalingen" er, at tårnet hele tiden skal vedligeholdes.

At et transformatortårn bruges til et helt nyt formål, ser man ikke kun i Solrød, hvor det nu kaldes 'Det Kulturelle Transformatortårn'. Det ser man faktisk rigtig mange steder i Danmark. På Langeland har man eksempelvis gjort transformatortårnene til små kunstmuseer, og samlet hedder de i dag 'De 12 Langelandske Kunsttårne'.

89. Folkets Hus

Her er der tale om et hus, der med koncerter, fester, møder og meget mere i knap 100 år spillede en central rolle for rigtig mange i Havdrup og omegn. Oprindeligt blev huset i 1885 bygget som Havdrup Friskole, der var blevet oprettet i 1877, og skolens gymnastiksal kom med det samme til at fungere som byens forsamlingshus, og det hele blev til Havdrup Forsamlingshus, da skolen lukkede i 1904.

I 1936 købte Arbejdsmandsforbundet og Socialdemokratiet bygningen, som nu fik det i dag lidt altmodische navn Folkets Hus. I slutningen af 2. verdenskrig havde Havdrups frivillige vagtværn her lejet et vagtlokale. Vagtværnet opstod - som andre kommunale vagtværn over hele landet - i kølvandet på, at tyskerne havde opløst det danske politi den 19. september 1944.

Men Folkets Hus blev også brugt til erhverv. Således lå der i en periode en filial af Kjøge Bank i en del af huset. I 1976 blev det solgt igen, og i dag fungerer det som tandlægeklinik.

Huset ligger på Hovedgaden 28, og meget tæt på findes to andre af Havdrups historisk interessante adresser. I nummer 24 lå skotøjsfabrikken Hedebo, der var grundlagt af Poul Drachmann Jensen, og i nummer 22 lå Enebo, opkaldt efter Lars Nielsen Enebo, som både var urmager og guldsmed. De oprindelige bygninger, fra henholdsvis 1900 og 1899, står der endnu.

Til gengæld eksisterer bygningerne, hvor Havdrup Bryggeri holdt til, desværre ikke mere. Havde hovedbygningen fra 1899 eksisteret i dag, havde den i en velholdt version i mine øjne ellers været den flotteste bygning i hele byen. Hvis man googler bryggeriet, kan man hurtigt finde et billede af det. Havdrup Bryggeri blev grundlagt i 1872 - i begyndelsen hed det Bryggeriet Ulvemose - og lukkede i 1967. Det lå på Bryggerivej, få hundrede meter fra Hovedgaden og lige ved siden af huset, der kaldes Borgen, og som blev bygget i 1947. Her har spejderne fra FDF lige siden holdt til.

88. Den gode aftens bro

S-togsbroen over Skensved Å blev af Køges daværende borgmester, socialdemokraten Jørgen Jørgensen, døbt 'Den gode aftens bro', da den blev taget i brug i 1983. Med tydelig reference til 'Onde Aftens Bro', der var en træbro, som i slutningen af 1700-tallet blev bygget lidt længere syd på, over Snogebæk Å.

Dengang havde Christian 7. haft svært ved at komme over åen, og det var kun lykkedes, efter der var hidkaldt hjælp fra Køge. Træbroen blev bygget herefter og fik på grund af kongens oplevelse tildelt det lidt uhyggelige navn - men blev senere, nærmere bestemt i 1785, erstattet af en stenbro, der fik samme navn, og som stadig eksisterer.

Christian 7. var konge i hele 42 år, fra 1766 til 1808, men idet han led af skizofreni - ofte er han ligefrem blevet beskrevet som sindssyg - havde hans støtte og livlæge, den tyskfødte Johan Struense, i mange år nærmest magten over landet. Efterfølgende blev han halshugget for blandt andet magtmisbrug.

Historien om 'Onde Aftens Bro' og Christian 7. og koblingen til 1983 kunne man i mange år læse om på et skilt, som DSB havde sat på en af bropillerne. Desværre hænger det der ikke mere.

87. ’Solrød Bæk ved Den lille gade’

Der findes en del malerier med motiver fra kommunens byer. Ingen af dem er særligt berømte, men mindre kan gøre det. Når jeg fremhæver dette maleri af landskabsmaleren Carl Wennemoes, er det, fordi det er med til at give en lokalitet lidt mere værdi, og fordi det faktisk hænger i kommunen og er tilgængeligt. Det hænger nemlig i Aktivitets- og Frivilligcenteret, og alle har mulighed for at komme forbi og se det.

Carl Wennemoes levede fra 1889 til 1965 og kom fra Birkerød, hvor han både blev født og ligger begravet. Mange af hans motiver er netop fra Birkerød og egnen omkring, og flere af dem tilhører i dag Rudersdal Museer.

Maleriet ’Solrød Bæk ved Den lille gade’ er fra 1939, og det har hængt i Aktivitets- og Frivilligcenteret siden 2009. Her forærede lokalhistorikeren J.C. Strunge Jensen det til centret, hvor det nu hænger på gangen, hvor Solrød Lokalarkiv holder til.

Værd at bemærke er, at gadenavnet Den lille gade udover at være et navn, der emmer af landsbycharme, er ganske unikt, idet det ikke findes andre steder i Danmark.

86. Green Hills

Green Hills-byggeriet ud til Cordozavej og Tåstrupvej blev sat i gang i november 2020, og i 2022 kunne de første beboere flytte ind. Der er tale om et prestigefyldt projekt, som Solrød Kommune har haft store forventninger til og har set som et kommende vartegn. Det består hovedsageligt af to karréer med græsbakker, der ender i 9. sals højde, mens en tredje og noget mindre bygning ligger i midten. I alt er der tale om cirka 350 boliger.

”Det er fremtidens boligbyggeri, der kommer til Solrød Kommune, og et projekt, vi med rette kan være stolte over,” udtalte daværende borgmester, Niels Hörup, tilbage i 2019.

Bygherrerne er Balder Danmark og Bovieran Danmark, mens det er arkitekter fra Daniel Architecture, der blev grundlagt af Kasper Danielsen i 1987, som har tegnet byggeriet, der allerede har sat et markant aftryk på området. Fordi arkitekturen adskiller sig fra andet i kommunen, og fordi det er det så voluminøst. Og netop størrelsen er hovedårsagen til, at der er tale om et byggeri, som lokalt ikke er faldet i god jord hos alle.

Veje og pladser i Danmark må ikke have udenlandske navne. Derfor hedder vejen ved Green Hills-byggeriet officielt Fortunas Have. Fortuna var navnet på et mindre skib, en såkaldt galiot, der medvirkede ved Slaget ved Køge Bugt i 1677. Og på den måde hænger det både geografisk og navnemæssigt sammen med kvartererne omkring Christians Torv, på den nordlige side af vandløbet Skæringsstreget, hvor veje og pladser i mange år har skullet have relation til den historiske begivenhed.

85. Solrød Mejeri og svindleren Alberti

Her er der tale om en af de historisk store virksomheder i kommunen. Solrød Mejeri, der var et andelsmejeri, blev taget i brug i 1888, og det nuværende Bauhaus-agtige udseende fik bygningen efter en ombygning i 1938. I 1955 blev Solrød Mejeri slået sammen med Naurbjerg Mejeri, men i de efterfølgende årtier gik udviklingen kun den forkerte vej, og i 1983 lukkede mejeriet, hvis historie hænger meget sammen med en af de politikere, der har sat et særligt stort aftryk på kommunen, nemlig venstremanden og bedrageren Peter Adler Alberti.

I 1892 blev Peter Adler Alberti valgt ind i Folketinget som repræsentant for Køgekredsen, der dækkede området i den nuværende Solrød Kommune. Ni år senere blev han justitsminister, hvilket han var frem til 1908, hvor han senere på året erkendte underslæb og dokumentfalskneri for 15 millioner kroner, hvilket dengang var et så stort beløb, at han er blevet kaldt for den største svindler i danmarkshistorien. Her i 2024 ville beløbet svare til lidt mere end en milliard kroner.

Peter Adler Albertis bedrageri betød blandt andet, at Solrød Mejeris overskud på omkring 25.000 kroner det år forsvandt, idet man havde haft en aftale om at sælge alt smør til hans smørrebrødsforening. Efterfølgende sad han i fængsel i syv år. Sagen førte endda til en rigsretssag mod venstremændene J. C. Christensen og Sigurd Berg, der i årene forinden havde været henholdsvis statsminister og indenrigsminister, fordi de havde overhørt advarslerne om massiv svindel. Førstnævnte fik ingen straf, men en alvorlig næse, mens sidstnævnte fik en bødestraf på 1.000 kroner. Rigsretssagen mod Inger Støjberg i 2021 var den blot sjette rigsretssag i Danmark.

I dag holder flere små virksomheder til i den gamle mejeribygning i Solrød Landsby. Desværre er bryggeriet Hoppe.beer ikke længere iblandt dem. Frederik Hoppe startede bryggeriet i 2015, og fra 2020 var det blandt andet på mange fredage muligt at nyde forskellige øl i det såkaldte taproom. Af økonomiske årsager måtte han lukke bryggeriet i 2024.

84. Jersie Skole

Bygningen blev opført som Jersie Skole i 1916 og med sin varme gule farve ligner den noget, der hører hjemme i Skagen. I 2015 stoppede Jersie Skole med at fungere som folkeskole, og eleverne blev flyttet til Uglegårdsskolen. I de efterfølgende år skete der ikke så meget med skolebygningen, som blot stod og forfaldt, da en ny ejer mod forventning ikke kom i gang med at omdanne skolen til boliger.

I 2018 kom der igen en ny ejer, Domusnova, som på samme måde ville lave skolen om til boliger, og det er man, på flotteste vis, færdig med, så de første beboere kunne flytte ind i sommeren 2023. Desuden er der ved siden af bygget helt nye boliger, som den gamle skolebygning hænger fint sammen med. Heldigvis har man valgt at bevare skiltet, hvor der står ”Jersie Skole 1916”, da det giver en synlig understregning af bygningens lokalhistoriske rolle.

Inden Jersie Skole blev taget i brug, lå der en skole på Nordre Byvej 13 i Jersie Landsby. Men den gamle skolebygning er for længst revet ned.

Allerede i 2011 blev det besluttet, at Jersie Skole skulle lukke, og her tog en række borgere initiativ til at oprette Jersie Privatskole. Planerne blev hurtigt realiseret, og de første elever kunne begynde i august 2013. I 2023 skiftede den navn til Jersie Lilleskole.

Den gamle skolebygning ligger på Åsvej, hvor Jersie Lilleskole nu også ligger - blot tættere på Jersie Landsby.

Jens Rosendal var skoleinspektør på Jersie Skole fra 1961 til 1965. Han blev senere landskendt som højskolelærer, salmedigter og sangskriver, og mange kender især hans ’Forelskelsessang’, der indledes med linjerne ”Du kom med alt det, der var dig”, og som blev optaget i Højskolesangbogen i 1989.

83. Havdrup Sognehus

I 1995 blev sognehuset i Havdrup med de karakteristiske skrå tage indviet, men byen har aldrig haft sin egen kirke, idet man altid har brugt kirken i Gammel Havdrup, som ligger omkring 2,5 kilometer derfra.

Da Havdrup voksede gevaldigt efter at have fået status som stationsby i 1870, havde det ellers ikke været helt unaturligt, at der var blevet bygget en kirke, og der var endda planer om det i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne. Men set i bakspejlet er det meget godt, idet der næppe havde været nok til at fylde to kirker.

Dengang, hvor menighedsrådet begyndte at arbejde på at få en kirke, havde det været med et håb om, at den kunne være blevet placeret i Havdrups bymidte. I stedet for blev det altså til et sognehus, og i 1989 besluttede Havdrup Menighedsråd, at det skulle bygges på den grund, hvor det nu ligger. Efterfølgende blev det københavnske arkitektfirma Klint & Rytter udpeget til at stå for tegningerne.

I sognehusets store rum, som blandt andet bruges til gudstjenester, hænger labyrinttæppet, der blev syet af syv lokale kvinder fra 1993 og frem til indvielsen. I den kristne tro er labyrinten et symbol på vejen til gud, og tæppets design var lavet Anne Marie Harrison (1928-2005), en kunstner fra Holbæk, der især beskæftigede sig med patchwork.

I sognehusets præstekontor hænger et maleri af C.F. Behrens, der levede fra 1902 til 1979. Motivet er Havdrup Præstegård.

82. Jersie Sognehus

Sognehuset blev indviet søndag den 12. august 2001, og dermed kom der en markant og moderne bygning, der både lyser op og i høj grad er med til at kendetegne det centrale Jersie Strand, hvor der i modsætning til Solrød Strand ikke er nogen egentlig bykerne.

Arkitekt Keld Wohlert har tegnet huset, der i stil er identisk med Solrød Sogns graverhus på Solrød Annekskirkegård, som han også står bag, lige som han har været med til at tegne Solrød Strandkirke.

Sognehuset har desuden været brugt til sommerhøjskole og udstillinger, og den første, der udstillede, var den lokale kunstner Annemette Bentsen, og et af hendes dengang udstillede malerier, af Staunings Ø, hænger i dag i sognehuset.

Blandt de kunstværker, der hænger permanent i huset, skal desuden nævnes et maleri af Jersie Kirke, af Carl Rosekamp (1893-1975), samt et kors, som Karen Strand (1924-2000), der i en periode boede i Jersie, er ophavskvinde til.

Det mest bemærkelsesværdige klenodie er dog en bibel fra 1589, som blev restaureret i 2000. Den har tilhørt Poul Otzen, der i 1900-tallet var præst i Jersie Kirke, og i 1997 blev den skænket til kirken af hans familie. Biblen kaldes Frederik 2.s bibel, fordi det var ham, der fik sat den udgave i produktion. Københavns Universitet stod for opgaven, og her hyrede man bogtrykkeren Mads Vingaard til at udføre den. Biblen kaldes for Mads Vingaards hovedværk, og han trykte mellem 1.500 og 2.000 eksemplarer.

Ved siden af Jersie Sognehus har kommunen etableret et lille parkanlæg samt et legeområde for børn.

81. Torøgel Huse

På lidt ældre kort optræder et område, der kaldes Torøgel Huse, som lå i det nuværende Jersie Strand, nærmere bestemt omkring Tåstrupvej, der blev anlagt i 1780'erne. Til gengæld ses det sjældent på kort eller i andre sammenhænge i dag. Man kan sige, at Torøgel Huse er blevet opslugt af Jersie Strand, som har vokset sig stor de seneste 40 år.

Et sted, der vækker minder om Torøgel Huse er Torøgelvej, hvor der ligger en trelænget ejendom med stråtækt tag, som er opført helt tilbage i 1800. Det var på det tidspunkt, hvor der opstod en del husmandssteder, da det begyndte at blive almindeligt for områdets bønder at få deres egen jord.

Det var ophævelsen af stavnsbåndet, der satte gang i den udvikling. Stavnsbåndet var som et middel mod den daværende landbrugskrise blevet indført i 1733, og dermed var bønder reelt bundet til det gods, hvor de blev født. I 1788, hvor der var kommet gang i de store landboreformer, vedtog man ved lov, at stavnsbåndet skulle ophæves, hvilket skete i perioden frem til 1800.

Kommer man forbi huset på Torøgelvej, skal man forestille sig, at der langt op i 1900-tallet kun lå ganske få huse i området. 1. januar 1970 boede der i alt kun 2.309 personer i Jersie-Skensved, som ved kommunalreformen tre måneder senere blev slået sammen med Havdrup-Solrød, hvor der boede 5.038.

80. Viggo Hørup og den forsvundne eg

Viggo Hørup var en af de mest markante skikkelser i den hjemlige samfundsdebat i sidste halvdel af det 19. århundrede. Og der hviler stadig en særlig hørupsk aura over Havdrup, som i mange år var en central base for hans politiske virke. Det var her, han i 1872 tog imod en opfordring til at stille op til Folketinget for Venstre - men blev først valgt ind i 1876. Det var her, på den ikke længere eksisterende plads tæt på stationen i Havdrup, at han i 1895 meddelte, at han stoppede som folketingskandidat. Og det var her, han i 1885 holdt sin berømte tale, hvor han sagde: ”Stol ikke paa Folketinget, for Folketinget kan ingenting. Stol ikke paa de parlamentariske Midler, for der er ingen. Stol paa Dem selv.”

Den tale og den verbale slagkraft, den blev leveret med, var ifølge maleren og billedhuggeren J.F. Willumsen en klar inspirationskilde, da han skabte Viggo Hørup-monumentet, der blev opstillet i Kongens Have i København i 1908. Monumentet blev i marts 1945 sprængt i stykker af det nazistiske Schalburgkorps, men genskabt efter krigen.

I krydset, hvor Roskildevej passerer Gammel Havdrup, stod der frem til 2013 en stor eg, der blev plantet i 1892. Den lokale Peter Mortensen, som plantede træet forud for folketingsvalget det år, erklærede, at det ville gå ud, hvis Viggo Hørup blev genvalgt, men det gjorde han ikke, og efterfølgende blev træet kendt som ’Hørups eg’. Siden er egen af mange også blevet omtalt som ’Albertis eg’, da det var Peder Adler Alberti, der snuppede den plads, Viggo Hørup hidtil havde haft. Træet var et tydeligt mindesmærke, men det blev fjernet, da Hastrupvej, som det stod lige ved siden af, på den østlige side, på grund af trafikale problemer skulle gøres bredere tæt på krydset.

Viggo Hørup var antimilitaristisk, han var i 1884 med til at grundlægge dagbladet Politiken, og han var en del af den fraktion, der i 1905 dannede Det radikale venstre. Han var endvidere minister for trafik og telekommunikation frem til sin død i 1902. Han blev blot 60 år gammel.

79. Jersie-Hallen og 'FO-FO'

Det er den nu afdøde lokale kunstner Finn Olsen, der står bag jernskulpturen 'FO-FO'. Navnet er en leg med hans initialer, hvilket måske symboliserer, at Finn Olsen, der både var maler og skulptør, selv legede, da han udformede 'FO-FO', idet den ikke forestiller noget bestemt.

Skulpturen er vartegnet for Jersie-Hallen, som blev indviet i 1971, og hallen bruges især af Jersie Håndboldklub, som har eksisteret siden 1939. Jersie er "håndboldmekkaet" i Solrød Kommune, og den sportslige kulmination kom i sæsonen 1973/74, hvor herrerne opnåede en enkelt sæson i 2. division øst.

Med håndbold og folkedans på programmet opstod klubben, som de første mange år hed Jersie Idrætsforening, i kølvandet på Jersie Gymnastikforening, der havde rødder tilbage til slutningen af 1800-tallet, men som på grund af dårlig økonomi og manglende aktivitet måtte lukke i 1937.

Selv om Jersie fortsat især forbindes med håndbold, kan man på tilsvarende vis gå til fodbold. Jersie United blev stiftet i 2013 og spiller sine hjemmekampe på banen ved siden af Jersie-Hallen. En bane, der på hyggeligste vis er gemt inde bag store træer.

78. Havdrup Idrætscenter

Når man taler om idræt i Havdrup, kan man sagtens tale om en kulturhistorie, der rækker langt tilbage. For i byen er der dyrket foreningsidræt siden 1860'erne, hvor mange mænd var aktive i en skytteforening, der havde en skydebane ved Havdrup Mose.

Der er angiveligt tale om den første forening i kommunen - officielt blev den stiftet i 1867 – da skytteforeningen i Solrød formentlig først blev oprettet få år efter. Carlslunde-Carlstrup Skytteforening blev stiftet i 1866, men i de første mange år lå dens skydebaner ved Karlslunde Strand. I dag hedder foreningen Karlsunde Skytteforening, og først siden 1974 har den holdt til i skyttehuset ved Karlstrup Nyskov på Solrød-siden af kommunegrænsen.

Det var faktisk over alt i Danmark, at der i den periode blev oprettet skytteforeninger i kølvandet på det nationale engagement, der kom efter sejren i treårskrigen fra 1848 til 1851, hvor Slesvig og Holsten prøvede at rive sig løs. Håbet var, at unge mænd allerede ville være gode til at skyde, når de kom i hæren. Det var dog først efter nederlaget til Østrig og Preussen i 1864, hvor Danmark mistede Slesvig, Holsten samt Lauenborg, at skytteforeningerne for alvor voksede i antal.

Gymnastik havde dengang også relation til militæret, idet der var tale om god, fysisk træning for unge mænd, og i 1885 så Havdrup Gymnastikforening dagens lys, og i 1935 blev den videreført som Havdrup Gymnastik- og Idrætsforening, der er nutidens store forening.

De to nuværende haller er dog noget yngre. Den ældste er fra 1973, og den erstattede byens første idrætshal fra 1950, mens den nyeste er fra 2013, og da den stod færdig, kom det hele til at hedde Havdrup Idrætscenter.

I november 2021 blev de nye kunstgræsbaner indviet, så det lige som i Solrød nu er muligt at spille fodbold udendørs hele året rundt.

77. Tippen

Engområdet, der kaldes Tippen, ligger vest for Karlstrup Kalkgrav og lidt for sig selv. Det kan være vanskeligt at finde, og hvis man blot går rundt om søen i kalkgraven, tænker man næppe over, at der er mere at se. Man finder det lettest for enden af Kalkværksvej, den blinde vej, som ligger i Karlstrup.

Der er tale om et bakket område med en del nyere træer og begyndende karakter af skov, og det er til dels skabt af overskydende muld og flint fra kalkværket, som tipvogne har læsset af her - heraf navnet Tippen.

Allerede i 1920'erne - og måske endda før - blev området kaldt for Tippen. Dengang blev det omtalt som et stort affaldsbjerg.

Midti ligger en bålplads og et shelter, der også kaldes Tippen, og som kan bookes, hvis man ønsker at være der i længere tid.

Der er en fortræffelig udsigt udover markerne, mod vest, men desværre kan man ikke gå igennem området, da det ender bag de virksomheder, der holder til i industriområdet ved siden af. Det havde ellers være rigtig fint med en vandresti, der kunne være gået langs jernbanen, og som kunne føre en over til Solrød Byvej.

76. Karlstrup Stubmølle

Den måske mest ikoniske bygning i Solrød står ikke engang i Solrød - i hvert fald ikke længere. For Karlstrup Stubmølle blev flyttet til Frilandsmuseet i Lyngby i 1922. Året forinden var den for 4.000 kroner (svarende til cirka 124.000 i 2024) blevet solgt til Dansk Folkemuseum, der hørte under Nationalmuseet.

Møllen stod oprindeligt ved Møllegården helt ud til Møllesvinget, som vejen hedder. Her blev den opført i 1662 - og ombygget i 1793. Den erstattede en tidligere stubmølle, som svenskerne havde afbrændt i 1659, under svenskekrigene.

Frilandsmuseet blev oprettet i 1897 og lå i begyndelsen i et lille hjørne af Kongens Have midt i København. Men i 1901 rykkede museet til det nuværende område, og Karlstrup Stubmølle står lige ved siden af hovedindgangen. I forbindelse med museets 100-årsjubilæum i 1997 blev der udgivet et særfrimærke med stubmøllen som motiv til en værdi af 3,50 kroner.

Ved Møllegården var der i flere hundrede år også to andre møller, Øverste Mølle og Nederste Mølle, som begge for længst er væk. Der var tale om vandmøller, hvor man brugte strømmen i Karlstrup Møllebæk. Øverste Mølle lå oppe ved kirken og blev derfor også kaldt for Kirkemøllen. Den blev lavet om til en hestemølle og derpå nedlagt - formentlig i 1700-tallet. Nederste Mølle blev først taget ud af brug i 1930.

Det er ærgerligt, at der ikke blot er en af dem, der stadig eksisterer, da vandmøller har en helt særlig charme. Men allerede tilbage i 1700-tallet var der faktisk ikke meget liv i Karlstrup Møllebæk, og siden er det altså ikke blevet bedre - tværtimod.

I 1800-tallet var alle bygninger med tilknytning til møllerne af bindingsværk, men de eksisterer desværre heller ikke længere. De brændte alle ned i 1889.

75. Kilen

I oktober 2016 blev Kilen bag ved Solrød Gymnasium indviet, og der er tale om et spændende område, som på innovativ vis har to meget forskellige roller.

På den ene side er der tale om et område, der appellerer til folk i alle aldre, og som både tæller en form for moderne park og en lille arena med forskellige sportsaktiviteter - blandt andet er der en basketballbane.

På den anden side er der tale om et klimatilpasningsprojekt, idet området kan fungere som vandreservoir - fordelt på to bassiner - der især skal forhindre oversvømmelser i forbindelse med skybrud.

Det er gymnasiet, der ejer området, hvor Kilen ligger, og i dagtimerne kan der ofte være elever herfra, som bruger det til idræt eller afslapning i frikvarterne.

Langs Kilen løber Solrød Bæk, og tidligere var det et ubrugt kratområde.

Kilen er et såkaldt Vandplus-projekt, hvor samarbejdspartnerne er Solrød Kommune, Naturstyrelsen, Lokale og Anlægsfonden samt Realdania, der tidligere kaldte sig en fond, men som i dag er en forening, der med egne ord arbejder på ”at skabe livskvalitet for alle gennem det byggede miljø.”

74. 'Solrød Sten'

Skulpturen, der hedder 'Solrød Sten', er en stor kolos af granit, der er skabt af billedhuggeren Jørgen Haugen Sørensen, og som forestiller en gordisk knude.

Da skulpturen blev opstillet i 2006, var den en del af det moderniserede strandvejstorv, men siden er det blevet moderniseret yderligere, hvilket betød, at Solrød Centerforening, som ejer den, i 2018 rykkede den op til den lille plads tæt på stationen. Meldingen var dengang, at der var tale om en midlertidig placering, men den står der endnu og fremstår lidt som en skulptur, som desværre er kommet i overskud.

Jørgen Haugen Sørensen blev født i 1934 og døde i november 2021. Han boede en stor del af sit liv i Frankrig og Italien og udstillede over hele verden. Flere af hans skulpturer står i dag også rundt om i udlandet samt ikke mindst i et hav af danske byer - både på museer og åbne pladser.

Her vil jeg fremhæve skulpturerne 'Huset der regner' fra 1993, som står på Sankt Hans Torv på Nørrebro i København, og 'Skyggen' fra 2019, som er opstillet ved Retten på Frederiksberg.

Hans storebror, Arne Haugen Sørensen, har som grafiker og kunstmaler i mange år også været et stort navn. I 2017 blev Arne Haugen Sørensen Museum i Videbæk i Vestjylland indviet, og i 2018 var der premiere på Marie Breyens dokumentarfilm 'Vandringsmanden', der handler om hans liv som kunstner. Arne Haugen Sørensen, der er født i 1932, har siden 1981 boet i Andalusien i det sydlige Spanien.

73. Kirkens Hus

Karlstrups nye sognehus åbnede i 2017 og er placeret med masser af luft omkring sig i Trylleskov Strand-kvarteret. Der er tale om et markant byggeri, hvor især de meget iøjnefaldende gule dele skiller sig ud fra resten af området.

Træskulpturen, der stod ved det gamle sognehus i Karlstrup, står nu her ved det nye sognehus. Det tidligere sognehus i Karlstrup - på Sognevej 3 - husede endnu tidligere den lokale skole og er i dag omdannet til privat bolig. Træskulpturen er lavet af et gammelt egetræ, der stod ved siden af.

Syd for huset findes en sansehave, som drives af frivillige, og et par gode bænke, hvor man kan hvile sig og nyde de rolige omgivelser. Ved indgangen til sansehaven skaber stenen til højre en historisk forbindelse til Jernvejsgården, der engang lå i hjørnet mellem jernbanen og Cementvej, hvor legepladsen nu ligger. Der er tale om en portsten, der stammer fra den gård, og som blev givet til Kirkens Hus i 2024.

Karlstrup og Karlslunde udgjorde frem til 1970 en sognekommune i fællesskab, og selv om de begge i dag har deres eget sogn, er der alligevel et samarbejde i form af Karlslunde-Karlstrup Pastorat. Det betyder eksempelvis, at kirkegårdskontoret i Karlslunde både er tilknyttet Karlstrup Kirke og Karlslunde Kirke, som er en charmerende landsbykirke, der blot ligger en god kilometer nord for kommunegrænsen.

Det er Arkitekterne Køge, der har stået bag opførelsen af Kirkens Hus, og arkitektfirmaet har også stået bag det sorte lejlighedsbyggeri på Skibsager, der ligger på den modsatte side af Trylleskov Allé.

72. En voldsom omvej

Jeg er ret vild med dette projekt, hvor man har brugt støjvoldene ud til motorvejen til at skabe nogle kreative områder for både børn og voksne.

Det kaldes samlet for 'En voldsom omvej', og indeholder tre steder i den sydlige del af Solrød Strand, kaldet 'Vildnisset', 'OP' og 'Sceneskrænten', hvor man kan lege på volden, dyrke motion eller følge anlagte stier til toppen i omkring 11 meters højde. Herfra kan man nyde den fremragende udsigt til begge sider.

Det er ikke umiddelbart noget smukt syn at følge alle bilerne på motorvejen, men især når det er mørkt, er der alligevel noget fængslende ved at følge trafikken. Motorvejen er til og med i endnu højere grad end S-togsbanen kommunens trafikpulsåre. Strækningen her blev anlagt i 1972-1973.

Ved siden af motorvejen løber jernbanen til Ringsted, der blev taget i brug i 2019, hvor nærmeste stop er den nye, futuristiske station Køge Nord.

Den første del af 'En voldsom omvej', blev indviet i 2011, og de udgør i dag alle en meget integreret del af områdets natur og er blevet meget benyttet.

Man kan ligeledes gå på støjvoldene ved Karlstrup Strand og den nordlige del af Solrød Strand.

71. Stutteriet på Nordmarksvej

Der er tale om en flot og moderne gård fra 2008. Den er bygget i herregårdsstil og tiltrækker sig naturligt stor opmærksomhed på landevejen mellem Karlstrup og Solrød Landsby. At der er tale om et stutteri, kommer formentlig heller ikke bag på nogen, der kommer forbi.

Stutteriet hedder HH Horses, og det ejes og drives af Henrik Hansen. Det er spring- og dressurheste, der avles, og mange heste herfra har fået stor international succes.

Nye bygninger kommer fortsat til. Eksempelvis er der bygget en ny, stor ridehal i samme stil som selve gården. Rejsegildet blev holdt i juli 2021.

Ordet stutteri stammer fra det tyske ord Stuterei. En hoppe hedder Stute på tysk. På dansk findes også ordet *stod*, der sjældent bruges. Et stod betyder en flok heste.

Man kan roligt kalde Solrød Nordmark for et centrum for ridesporten i Solrød Kommune. For skråt overfor HH Horses ligger Ejrebæksgård, hvor Solrød Rideklub hører hjemme, og hvor der afholdes store stævner i både spring og dressur. Til klubben hører en springbane, to udendørs dressurbaner og to ridehuse.

Solrød Rideklub blev stiftet i 1976. Frem til 1979 hed den Ejrebæksgård Rytterklub.

70. Blindgyden i Gammel Havdrup

L.A. Ring er en af Danmarks mest anerkendte malere fra perioden omkring år 1900 og var i en periode en del af en såkaldt kunstnerkoloni i Karlslunde. Han havde en søn, som er knapt så kendt, men som kastede sig over et motiv fra det nuværende Gammel Havdrup, nærmere bestemt Blindgyden.

Motivet er stort set identisk med dette aktuelle foto, hvor forskellen især er, at der i dag er en del flere træer. Ole Ring levede fra 1902 til 1972, og i mange år var der en Ole Ring-samling i Præstø, men den eksisterer desværre ikke længere.

Maleriet fra Blindgyden kaldes 'Parti fra Gammel Havdrup' og er privatejet. En affotografering kan hurtigt findes via en googlesøgning.

Ole Ring var elev hos sin far (Laurits Anders), og hans mor, Sigrid Kähler, var ligeledes maler. Det var hendes farfar, Herman Kähler, der lagde grunden til det, der i dag er Kähler Keramik.

Ole Ring blev født i Baldersbrønde, der i dag er vokset sammen med Hedehusene, og boede blandt andet i Præstø og Køge, hvor han ligger begravet.

Greve Museum har siden 1988 holdt til på Grevegård, godt fire kilometer nord for grænsen til Greve Kommune, og her kunne man i mange år se Ole Rings maleri 'Klar forårsdag i Greve Landsby'. Det hang i museets café, men aktuelt er det på magasin. Til gengæld har museet malerier af L.A. Ring hængende fremme.

69. Den gemte del af Magleeng

Tilbage i begyndelsen af 1800-tallet var Magleeng endnu ikke et selvstændigt område, men en del af moserne mod syd. Men så blev området adskilt og gjort til en tyreeng, der fik navnet Magleeng.

Engen strakte sig fra den nuværende strandvej i Jersie til ud i nærheden af, hvor motorvejen nu er. Men så kappede den nuværende Tåstrupvej engen midt over med det resultat, at den vestlige del i dag er gemt lidt væk i et område, der også indeholder en spejderhytte, som er på vej til at blive skiftet ud, en indhegnet hundepark og Køreteknisk anlæg, hvor man kan køre gokart. Faktisk blev anlægget oprindelig lavet som en gokartbane.

Det gamle Magleengområde er i dag et fredfyldt og lidt overset sted, hvor man desuden finder vandløbet Skæringsstreget, som man kan passere ved en træbro, og hvor der sjældent færdes ret mange. Mod Cordozavej er der tilmed vokset en lille, ung skov frem, der kun er adgang til fra Magleeng.

I det sydvestlige hjørne er der en tunnel, som kan være svær at få øje på. Her kan man komme under Cordozavej til Gammelmose via en grusvej, der fortsætter et stykke langs motorvejen.

Magle er i øvrigt et gammelt dansk ord, der betyder stor og især kendes fra stednavne rundt omkring i den østlige del af Danmark. En variant af ordet kendes fra Miklagård, altså ”den store by”, som vikingerne kaldte Konstantinopel, det nuværende Istanbul.

68. Klaus Petersens have

Flere steder i Solrød kan man se Klaus Petersens værker. Blandt andet 'Katedral', der står i en af Solrød Strandkirkes små gårdhaver, og 'Akslen' der står lige inden for i Aktivitets- og frivilligcentret. På Solrød Byvej, i nummer 43, bor Klaus Petersen selv, hvilket man ikke er i tvivl om, når man går forbi. Det vrimler nemlig med kunstværker i hans have, som også kan ses fra Den Lille Gade på den modsatte side.

Det er desværre ikke en offentlig have, men jeg vil da råde folk til at gå ekstra langsomt, når man passerer hans hvide, lavtliggende bindingsværkshus og kaste et nysgerrigt blik derind.

Indimellem holder Klaus Petersen og nogle af de andre af landsbyens kreative folk arrangementer, hvor det er muligt at besøge både hans og andre haver.

Området omkring Solrød Byvej er i lokale medier ligefrem blevet omtalt som en kunstnerkoloni, fordi der igennem årene år har boet mange forskellige kunstnere. Flere af dem er i dag samlet i Solrød Kunstforening og Billedskole af 2006, der ofte udstiller rundt omkring i kommunen, og som holder til i OJD Hallerne.

67. Havdrup Skole

Den flotte, hvide skolebygning er fra 1920, og den er i dag blot en del af Havdrup Skole. Men det er virkelig godt, at man har bevaret bygningen og god plads foran den, så dens velholdte facade kan give hele skolen noget historisk autoritet.

Bygningen kom til, da den oprindelige, røde skolebygning fra 1903 blev for lille og derfor blev ombygget. Siden er skolen flere gange blevet udvidet yderligere.

Inden 1903 lå Havdrup Skole i det nuværende Gammel Havdrup, hvor der havde været skole siden 1666.

I dag er skolen en af kun tre folkeskoler i kommunen. De øvrige er Munkekærskolen og Uglegårdsskolen i Solrød Strand. Derudover er der tre privatskoler; Jersie Privatskole, Køge Bugt Privatskole samt Sydkystens Privatskole.

Solrød Gammel Skole, mellem Tåstrupvej og motorvejen, var i mange år ligeledes en folkeskole, hvor den blot hed Solrød Skole. Den åbnede i 1956, men lukkede som folkeskole i 1992. I dag kan man gå i 10. klasse på skolen, hvor flere foreninger også holder til.

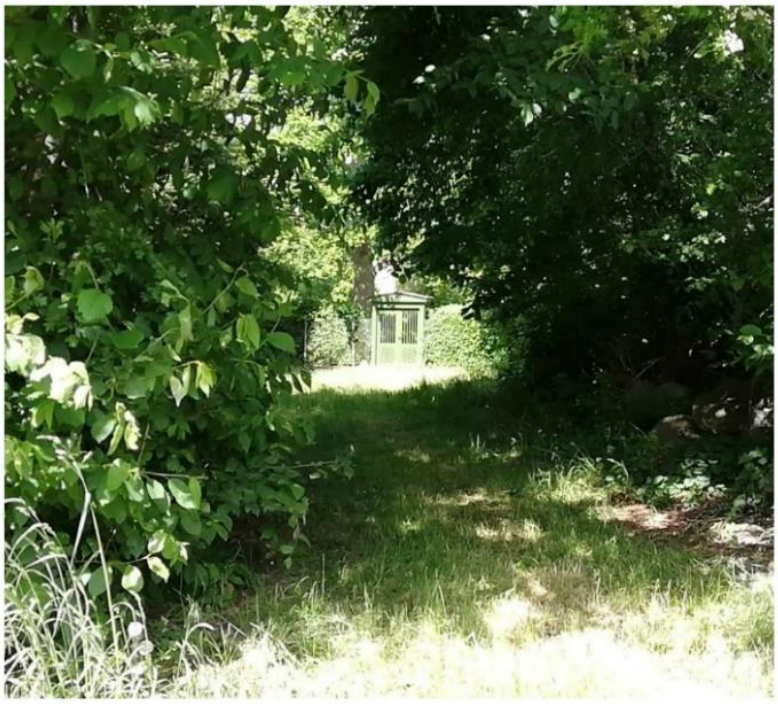

66. Gravpladsen i Nylandsgårdens gamle have

I det, der er blevet kaldt Nylandsgårdens gamle have i Kirke Skensved, findes en mindre familiegravplads. Blandt dem, der er begravet der, er Lars Nielsen-Skensved, som i 1927 havde fået grønt lys til at oprette en privat gravplads - blot en halv kilometer fra Kirke Skensved Kirke.

Lars Nielsen-Skensved døde i 1937, og gravpladsen blev indviet i forbindelse med hans begravelse. Også sønnen Hans Ejnar Nielsen-Skensved, død i 1973, ligger begravet på familiegravpladsen. Begge var landmænd, der spillede en betydelig rolle på egnen.

Nylandsgården lå tidligere lige ved siden af haven, som i dag har udviklet sig til en mindre grantræsplantage, men blev rykket en kilometer mod øst - og over på den modsatte side af jernbanestrækningen mellem Køge og Roskilde.

Haven, der ligger på hjørnet af Naurbjergvej og Toftegårdsvej, tilhører fortsat Nylandsgården. Men der er ikke offentlig adgang til haven, hvilket blot er med til at give stedet et lille skær af mystik.

65. Annekskirkegården i Solrød

I udkanten af Solrød Landsby ligger Solrød Annekskirkegård, der blev oprettet langs Solrød Byvej fra 1902 til 1904, da der blev behov for mere plads, end der var på kirkegården ved Solrød Kirke. Dengang var Solrød Kirke ejet af Vallø Stift, der i 1900 havde købt grunden.

Annekskirkegården er siden blevet udvidet et par gange, senest i 2007, og den fremstår i dag tillige som en attraktiv park med god plads, en kilde, en lille sø, adskillige fuglehuse og masser af blomster. Her er især meget smukt, når rododendronerne står i flor.

I midten af kirkegården står en fin granitsten med et Sankt Georgskors i midten. Den er lavet af kunstner og billedhugger Klaus Petersen, der bor i Solrød Landsby, ikke langt fra kirkegården, hvor den har stået siden 2002.

Der er mange bænke på kirkegården, og et par af dem er placeret helt ud til markerne med smuk udsigt til gravhøjene. Så der er mange steder, hvor man kan finde ro og lade tankerne flyde.

Den hvide kirkegårdsbygning er både moderne og diskret i sin fremtoning. Den er tegnet af Keld Wohlert og er meget lig Jersie Sognehus, som han også står bag. Lige som han - sammen med Niels Munk - er arkitekten bag Solrød Strandkirke.

64. Naverbjergtrolden og Naverbjergkællingen

Flere folkesagn handler om to trolde, der holdt til i Naurbjerg. Indimellem kaldes de troldkongen og troldkællingen, men ofte omtales de som Naverbjergtrolden og Naverbjergkællingen.

Især Naverbjergkællingen kunne være slem. Hun var stor, grim og halt. Hun forbyttede menneskebørn med troldunger, og en dreng, der havde drillet troldene, gjorde hun stum ved at kaste en kæp i ryggen på ham. Hun gav ham dog stemmen igen.

Det mest kendte sagn om Naverbjergtrolden går på, at kirkeklokken i Højelse - et par kilometer syd for grænsen til Køge Kommune - engang skulle flyttes til København, fordi kongen var så glad for dens klang. Klokken blev med stort besvær taget ned og læsset på en hestevogn. Men ved et vadested over Skensved Å i Naurbjerg sad vognen fast. Flere og flere heste blev spændt for vognen, men selv ikke hele 32 heste kunne trække den over åen. Det var Naverbjergtrolden, der i skjul havde holdt fast i et vognhjul, da han ikke ønskede, at kirken i Højelse skulle miste sin klokke. Og han fik sin vilje, idet klokken blev bragt tilbage i tårnet.

Troldene boede i bakken Navrbjerg, som geologisk set ligger på markområdet vest for gården Stenlandsdal, hvor der i dag er bed and breakfast. Men ifølge overleveringer af sagnene boede de i en høj, som er væk i dag, men som skulle have ligget der, hvor Naurbjerg Mølle senere stod, på Yderholmvej 80. Det meste af møllen blev revet ned i 1940'erne, mens de sidste rester af fundamentet blev fjernet i 2022.

Der findes mange versioner af de forskellige sagn, som i generationer er gået fra mund til mund. Men vi kan især takke folkemindesamlerne Jens Kamp og Evald Tang Kristensen for, at sagnene i dag stadig dukker op diverse steder og er en del af vores kulturarv. Jens Kamp udgav 'Danmarks Folkeminder' i 1877, og Evald Tang Kristensens 'Dansk Sagn' er fra 1892, og i begge bøger kan man læse om troldene fra Naurbjerg.

63. Klockesminde

Den nuværende hovedbygning på gården Klockesminde, der ligger på Skolevej mellem Havdrup og Gammel Havdrup, er fra 1877. Men det er faktisk ikke hovedbygningen, men den imponerende sidebygning, der er særligt interessant. Den er fra 1864 og er bygget op med flækkede natursten. Naturstensbygningen ses tydeligt fra vejen og er den eneste af sin art i kommunen. I dag bruges den som kornlager.

Naturstensbygninger ses flere steder rundt om i landet, men generelt var det først i 1880'erne, at de blev almindelige. Ikke mindst fordi byggeri med natursten var en billigere løsning end mursten.

I den lokalhistoriske bog 'Havdrup-Solrød, Træk af de sognes historie' fra 1949, kan man læse, at Klockesminde oprindeligt hed Salmejergaard, og at gården tilbage i 1600- og 1700-tallet hørte under Vartov Hospital i København, som engang ejede flere godser og gårde på Sjælland. Ledelsen på hospitalet kunne dermed tilmed råde over bønderne på samme måde, som en godsejer kunne.

I 1731 blev gården overtaget af Benzonseje, herregården, der i dag hedder Risbyholm, som i 1805 solgte den videre til den daværende fæstegårdsmand, Peter Madsen.

Vartov Hospital blev under navnet Helligånds Hospital oprettet i slutningen af 1200-tallet. Dengang lå hospitalet midt i København ved Helligåndskirken, men har siden ligget flere forskellige steder. Hospitalet lukkede i 1934, hvor det lå i Farvergade, og bygningen, der i dag blot kaldes Vartov, blev i 1947 overtaget af Kirkeligt Samfund, det nuværende Grundtvigsk Forum.

Da gården skiftede navn til Klockesminde i slutningen af 1800-tallet, var det til ære for den holstensk-fødte Friedrich Heinrich Klocke (1800-1872), der i mange år var læge i Køge, idet hans ene datter blev gift med den daværende ejer.

62. Vesterager ved Majengen

Der er kun én firelænget gård tilbage i Jersie, og den er tilmed et idyllisk pragteksemplar af slagsen. Den gule bindingsværksgård er fra 1818, kaldes Vesterager, har udstråling som et frilandsmuseum, og placeringen kan næsten ikke være bedre.

Gården ligger både i hjertet af landsbyen, på Søndre Byvej, hvorfra man kan se gårdens flotte gadeport, og lige ud til markerne og Majengen, som er byens fælles grønne område, med en god legeplads, og hvor der brændes bål af til sankthans og årligt holdes sommerfest i slutningen af august.

På den modsatte side af Majengen, mod øst, ligger den store præstegårdshave. Den nuværende præstegård er fra 1961 og tegnet af arkitekt Aage Madsen (1912-2007) fra Køge. Der har tidligere ligget hele tre præstegårde på stedet. De to første brændte ned, i henholdsvis 1605 og 1750, og den tredje var i slutningen af 1950'erne så nedslidt, at den blev revet ned.

Fra toppen af en lille menneskeskabt bakke i Majengen er der en rigtig god udsigt ud over hele området samt ikke mindst en glimrende mulighed for i særdeleshed at nyde synet af Vesterager og den store, frodige have foran, der især om sommeren er med til at gøre den firelængede gård til en pryd for hele Jersie.

61. Solrød Forsamlingshus

Åbnede i 1898 og har lige siden stort set fungeret som et klassisk forsamlingshus. Men fra begyndelsen af 2020 til sommeren 2024 var der som noget helt nyt et forpagterpar, Jack Chmeis og Anne Zuber, som med deres café, der tidligere lå i Solrød Center, drev forsamlingshuset.

Med sin nostalgiske stil med billeder fra Solrød i gamle dage passede caféen rigtig godt til det mere end 120 år gamle sted, som på den måde havde fået ny vitalitet. Caféen hed tidligere Café MorMor, men da en anden café, i København, krævede at have eneret på det navn, skiftede de i januar 2023 navn til Jack & Annemonen. Men parret måtte desværre stoppe, da Anne Zuber ikke længere kunne fortsætte på grund af problemer med slidgigt i hoften.

I november 2024 gav foreningen Solrød Forsamlingshus af 1898 grønt lys til, at huset kunne udlejes til en lokal børneinstitution i dagtimerne og derudover bruges til traditionelle formål.

Solrød Forsamlingshus og Jersie Forsamlingshus er fra samme år, og begge huse er bygget i en meget enkel stil, hvilket bestemt heller ikke var ualmindeligt for den periode. For husene skulle først og fremmest bruges som forsamlingshus - for folket.

Når det handlede om større og langt mere prestigefyldte byggerier fra omkring århundredeskiftet, var der omvendt ofte tale om en arktektur med helt andre signaler. Som eksempelvis den nationalromantiske stil, som Københavns Rådhus, opført i 1905, er bygget i.

De første forsamlingshuse i Danmark dukkede op i 1870'erne, og mange kom, da det i 1889 blev forbudt at holde folkelige møder og arrangementer på skoler, fordi Højreregeringen med konseilspræsident J.B.S. Estrup i spidsen ikke ønskede, at der skulle være politisk aktivitet. I dag er der omkring 1.000 forsamlingshuse tilbage af de i alt 1.600, der har været.

Huset på Solrød Byvej 12, lige ved siden af Solrød Forsamlingshus, er fra 1908, og her var der som en del af landsbyens skole, hvor hovedbygningen lå ved kirken, i mange år forskole - indtil den nuværende Solrød Gammel Skole blev indviet i 1956.

60. Firemilegårdens travhistorie

Tilbage fra 1904 og helt frem til 1950'erne var der travstutteri på Firemilegården på Tåstrupvej, endda Danmarks første. Med hestefolde både mod syd og øst, hvor jernbanen går i dag, og en mindre travbane, langs Tåstrupvej mod syd, der blev brugt til træning.

Det var Julius Høybye, der stod bag, og som i flere årtier var et stort navn i dansk travsport. Hans aftryk kan især ses ved, at mange succesfulde travere har kunnet føres tilbage til heste, som han importerede fra USA. Eksempelvis var Tarok, Danmarks i særklasse mest berømte travhest nogensinde med masser af triumfer i 1970'erne og begyndelsen af 1980'erne, i familie med Julius Høybyes mest kendte avlshingst, Captain Axworthy.

Juilus Høybye - ofte kaldet "Gamle Høybye" - blev født i København i 1862 og var i mange år selv en glimrende amatørkusk. I 1904 købte han Firemilegården, der indtil da havde hørt under Gammel Køgegaard, og som han havde frem til sin død i 1935.

Mange andre i Høybye-familien har ligeledes været engageret i dansk travsport, og barnebarnet Otto Høybye flyttede stutteriet til gården Lindebo, der ligger skråt overfor, ved Karlstrup Kalkgrav, men stoppede sit engagement i 1980.

Familien solgte allerede Firemilegården i begyndelsen af 1950'erne, og den nye ejer fjernede mange af hesteboksene, og de resterende brændte senere sammen med den store lade.

Naturstyrelsen ejer i dag Lindebo, som lejes ud, og frem til 2017 ejede styrelsen hele Firemilegården, men i dag er der kun tale om bygningen ved siden af selve gården.

Julius Høybye ligger sammen med sin hustru, Karen Elisabeth Høybye, begravet på Karlstrup Kirkegård. Dog ikke på den prominente plads lige ved siden af våbenhuset, hvor gravstenen står, men den blev flyttet dertil ved årtusindeskiftet.

59. Gløvermosegaard

Næsten gemt væk i et yderligt hjørne af Kirke Skensved ligger Gløvermosegaard, som tilmed er godt skjult inde mellem en masse flotte gamle træer.

Det er som at træde ind i en tidslomme, når man er helt fremme ved den charmerende gård, men de ældste bygninger har også stået der siden 1804. De er tilmed endnu ældre og lå oprindeligt centralt i Kirke Skensved og blev flyttet til den nuværende placering i udkanten af Glørmosen, der ellers primært ligger på den anden side af kommunegrænsen til Roskilde.

Ifølge de to lokalhistorikere, brødrene Kurt og Bent Hartvig Petersen, blev i alt ni ud af de 13 gårde, som dengang lå i Kirke Skensved, flyttet uden for selve landsbyen, og det var på den måde, at den lille landsby Naurbjerg blev skabt.

Grunden til, at gårdene blev flyttet ud, var, at man som et led i de omfattende landboreformer i slutningen af 1700-tallet kort fortalt gik fra at dyrke jorden på fællesarealer til, at bønderne fik tildelt deres egen jord, samlet på et sted, og derfor valgte mange at flytte deres gård derhen.

Man kan få et rigtigt godt indtryk af Gløvermosegaard ved at besøge dens gårdbutik, ligesom der er mulighed for at se mange af gårdens dyr på nærmeste hold.

58. Modstandsfolkenes våbencentral

Der var under 2. verdenskrig mig bekendt ikke nogen alvorlige sammenstød med tyskerne i det nuværende kommuneområde. Men der var flere grupper af lokale modstandsfolk. I Nationalmuseets database over modstandsgrupper nævnes således Havdrup Styrken, Hvalsø-Havdrup Styrken, Gl. Havdrup-gruppen og Kirke Skensved-gruppen, og i bogen 'Køge under besættelsen 1940-1945' nævnes det, at der var grupper i Solrød og i Jersie.

Bogen nævner desuden, at et lokalt omdrejningspunkt var bygningen på Solrød Strandvej, hvor der i mange år kun var cykelforretning, men i 2023 rykkede den om bagved, mens en ejendomsmægler i 2024 åbnede i lokalet ud mod vejen. Under 2. verdenskrig var der en slagterbutik, der blev bestyret af Knud Smollerup, og som våbentral var den bindeled mellem modstandsbevægelsen i Køge og lokale grupper.

Ifølge lokalhistorikeren J.C. Strunge Jensen var det to grupper, der benyttede denne våbencentral. En gruppe, der havde tilknytning til mekaniker Gunnar Nielsen, som dengang havde Shell-tankstationen på Taastrupvej, for enden af Janesvej. Og en gruppe, som holdt til ved dyrlæge Jacob Hasholts frugtplantage ved Strandgården, som lå på den nordlige side af Solrød Byvej, i området omkring den siden anlagte Strandgårds Allé. I tiden lige efter krigens afslutning var det også hos Knud Smollerup, at grupperne havde et fælles hovedkvarter.

Frode Jakobsen var en af landets mest kendte modstandsfolk, men han var nu ikke aktiv i Solrød under krigen. Til gengæld flyttede han midt i 1970'erne til Jersie Strand, nærmere bestemt til Hedetoften tæt på Staunings Ø, hvor han boede til sin død i 1997. Frode Jakobsen var i 1943 medstifter af Danmarks Frihedsråd, blev efterfølgende minister i den såkaldte Befrielsesregering fra maj til november 1945 og sad derpå i Folketinget for Socialdemokratiet frem til 1973.

57. Gadekæret i Gammel Havdrup

Landsbyen er tilbage fra 1200-tallet og blev anlagt omkring fællesarealer, hvor gadekæret var iblandt og dengang var et vandingssted for kreaturer. I dag er gadekæret først og fremmest et idyllisk indslag, som tidligere er blevet kaldt for en gadedam og desuden har fungeret som vandreservoir i tilfælde af ildebrand.

Gadekæret har altid været et socialt samlingssted for folk i alle aldre, og da det i 2013 blev muligt at blive viet uden for kirkerne, fandt Havdrups første udendørsbryllup sted ved gadekæret.

At folk ønsker at blive viet ved et gadekær, er et godt eksempel på den status, som gadekær har hos mange danskere. Generelt er der nemlig nærmest et nationalromantisk skær over gadekær. Og sådan har det været i flere hundrede år. Eksempelvis hedder et kendt maleri af guldaldermaleren Johan Thomas Lundby 'Køer vandes ved et gadekær'.

I nyere tid har man i mange landsbyer forbundet gadekær med problemer i form af især tilgroning og dermed mangel på næringsstoffer, og det har også været tilfældet i Gammel Havdrup, hvilket går udover dyre- og insektlivet.

Det er Solrød Kommune, der ejer gadekæret i Gammel Havdrup, og i 2014 gav kommunen grønt lys og tilskud til den seneste oprensning. Ved samme lejlighed blev der opsat et bord og flere bænke, hvorfra man kan sidde og nyde udsigten til kirken på modsatte side af vejen.

56. Solrøds højeste punkt

I vores kommune kan vi ikke prale af et af Danmarks højeste punkter. Langt fra endda. Vi har ikke engang sådan ét bestemt sted, der er det markant højeste. Men vi har et område, der ligger højere end alt andet, og det er der, hvor Roskildevej lidt nord for Gammel Havdrup passerer kommunegrænsen til netop Roskilde.

Man er ikke i tvivl, når man er der. For man kan tydeligt se, hvordan det bevæger sig nedad, når man kigger i forskellige retninger mod øst. Højden er mange steder omkring 40 til 41 meter over havets overflade. Midt i jorddiget langs kommunegrænsen er der en strækning på ti meter, der lige sniger sig op på 41,25 meter, og som dermed er det højeste punkt i kommunens landskab. Det højeste sted uden menneskeskabte forhøjninger er ude på vejen, som et par steder når op i 40,5 meters højde.

Uanset om man er i bil eller på cykel, er det oplagt at holde en pause ved kommunegrænsen og nyde udsigten udover markerne.

Til sammenligning er Møllehøj i Østjylland med sine 170,86 meter over havets overflade Danmarks officielt højeste punkt, mens Yding Skovhøj når op på 172,54 meter, men her er der en gravhøj på toppen.

På Sjælland kommer man ikke helt op i de samme højder. Her er det Kobanke syd for Rønnede, der med sine 122,9 meter officielt er det højeste punkt. Gyldenløves Høj mellem Ringsted og Kirke Hvalsø når op på 125,5 meter, men her er der ligeledes en høj på toppen.

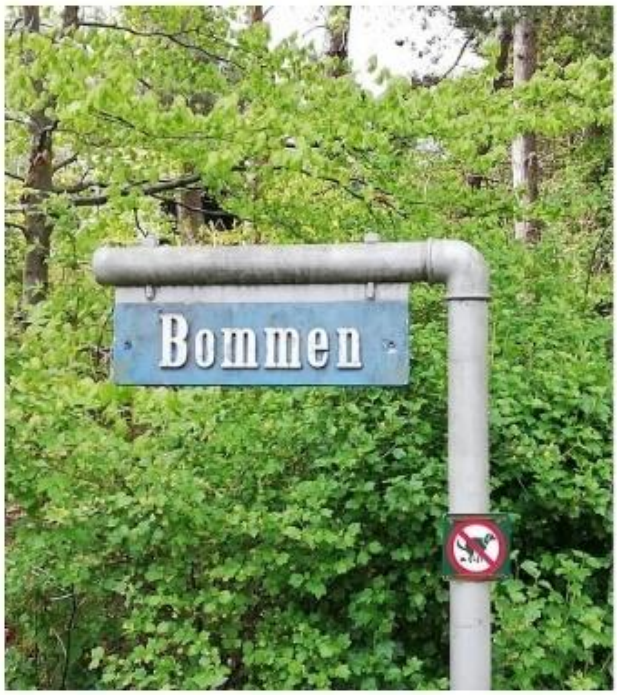

55. Lise Nørgaards sommerferier

I næsten 60 år holdt Lise Nørgaard hvert år ferie ved Karlstrup Strand og Solrød Strand, og selv om forfatteren til tv-serien Matador aldrig har ønsket at fortælle det, tyder alt på, at området har været en meget stor inspirationskilde til det, der i serien omtales som Feddet, hvor nogle af hovedpersonerne holder ferie og tager på weekend.

Lise Nørgaards forældre byggede et sommerhus, der lå på Niels Juels Vej nummer 10, og som stod færdigt i 1929. Og som voksen havde hun selv sommerhus på Bommen 4. På begge grunde er der dog siden bygget helt nye huse. Andre steder har også relation til Lise Nørgaard. I 1935 blev hun 18 år gammel eksempelvis kåret til Miss Køge Bugt på Tryllevælde Badehotel.

Hendes bog 'Stjernevej', som udkom i 1981, foregår i Nordsjælland, men her har hun ærligt erkendt, at den er skrevet på baggrund af hendes mange oplevelser i Solrød.

Lise Nørgaard blev født og voksede op i Roskilde, hvor hun som ung journalist arbejdede på Roskilde Dagblad. I Roskilde har der siden 2010 været en statue af Lise Nørgaard, midt på gågaden, hvor hun "sidder" på en bænk.

Matador, der består af 24 afsnit, blev i første omgang vist på DR fra 1979 til 1981 og er siden blevet genudsendt adskillige gange.

Lise Nørgaard døde 1. januar 2023 og blev 105 år.

54. Skorstenen

Der er ikke tale om et klassisk vartegn. Men skorstenen ved Solrød Fjernvarmeværk er med sine 68 meter så høj, at man kan se den meget langt væk - eksempelvis langt ud på Stevns.

Skorstenen, der blev opført i slutningen af 1970'erne, er lig med andre høje skorstene i Danmark blevet malet i blåt og hvidt, så den matcher himlen og skyerne, og det er rigtig godt, at det på et tidspunkt blev en trend. For på den måde er skorstenen meget pænere at se på.

I forbindelse med fjernvarmeværkets 25-årsjubilæum i 1983 var den netop blevet malet, og i værkets jubilæumsmagasin blev den omtalt på fineste vis: "Solrøds største og flotteste kunstværk. Beundres af alle."

Det er billedkunstneren Bjørn Rødding (1919-2010), der har malet skorstenen. Han stod bag flere skorstensmalerier, og det var således også ham, der stod bag udsmykningen af den første høje skorsten i Danmark, den 125 meter høje skorsten i Brøndbyvester.

I mange år blev skorstene i Danmark i stigende grad set som et symbol på forurening. Men tilbage i 1800-tallet blev de af mange faktisk også set i et positivt skær, idet de dengang var et symbol på samfundsmæssig fremgang.

Jeg har ikke selv været oppe i toppen af skorstenen ved Solrød Fjernvarmeværk, men jeg har snakket med en, der tidligere har arbejdet på fjernvarmeværket, og han fortalte, at udsigten - ikke overraskende - er helt fantastisk, og at man i godt vejr kan se til Sverige.

Kommunen har engang haft en endnu højere skorsten. Den hørte til Cementfabrikken Karlstrup, der lå ved kalkgraven. Den var omkring 90 meter høj og blev væltet i 1977, kort tid efter at fabrikken var lukket.

53. Snoldelev Mose

Det er kun en lille, østlig del af Snoldelev Mose, der ligger på Solrøds side af grænsen til Roskilde. Alligevel bør mosen, hvor der midti ligger en uberørt ø, fremhæves som en af kommunens naturperler, som man kan besøge via en markvej fra Hastrupvej lidt nord for.

Engang var det helt almindeligt at gå rundt om mosen, hvilket man godt må, hvis man ikke træder ind på markerne. Men i dag er der desværre så tilvokset, at det er uhyre vanskeligt at komme hele vejen rundt.

På øst- og sydsiden er der kreaturhegn, man kan passere via en lille trætrappe, en såkaldt stente, men jeg vil anbefale, at man dropper at gå langs nordsiden af mosen.

Tæt på ligger Havdrup Mose, og begge moser ligger i den samme ådal, og selv om det er lidt besværligt, er det muligt at gå fra Snoldelev Mose over til nordsiden af Havdrup Mose. Man skal først følge Snoldelev Moses afløb og derefter diget, man kommer til, mod øst. Her er der gode muligheder for at se rådyr, da der sjældent kommer nogen mennesker.

Ifølge Danmarks Naturfredningsforening må man gerne gå den tur - man skal igen blot huske ikke at træde ind på markerne. Er der tale om en større gruppe, kan det være ganske hensigtsmæssigt forinden at kontakte dem, der har jorden.

52. Præstegården i Gammel Havdrup

Der findes kun to præstegårde i kommunen, og denne er den eneste, der er rigtig gammel. Stuehuset er færdigopført i 1856, hvor det erstattede det tidligere, faldefærdige stuehus. Dengang var Jens Friis sognepræst, hvilket han var fra 1839 til 1868, og han besluttede, at det nye stuehus skulle ligge mod vest, mens det gamle lå mod syd.

Med sin gule farve er den charmerende præstegård smukt forbundet med kirken, der har samme farve, og den store, frodige præstegårdshave bliver på tværs af forskellige arrangementer - heriblandt gudstjenester - ofte åbnet for offentligheden, hvilket er rigtig godt for byens sammenhængskraft.

Siden 2009 har sognepræst Kristine Stricker Hestbech boet i præstegården, som dengang netop havde været igennem en større renovering. Oprindeligt var der fire længer, men i dag er der udover stuehuset kun en, som blev bygget i 1980 - de tidligere forsvandt i 1960'erne. I 2023 blev præstegården igen renoveret - på grund af skimmel.

Udover Gammel Havdrup har kun Jersie en rigtig præstegård, som er fra 1961. Ved de øvrige kirker i kommunen er der tale om præsteboliger.

51. Solrød Tykkemose og Havdrup Kildeplads

Lige midt i hjertet af kommunen ligger Solrød Tykkemose, ofte blot kaldet Tykmosen, og det er her, at Solrød Bæk bugter sig smukkest, og så kan man endda følge den fra tætteste hold. Man kan nemlig gå langs bækken et langt stykke. På gåben kan man således følge bækken enten fra en sti ved Tykmosevej eller via Lille Havdrup, hvor en marksti fører ned til bækken.

En stol del af området langs Solrød Bæk, der har sit udspring i Havdrup, hedder Havdrup Kildeplads og ejes af HOFOR, Hovedstadens Forsyningsselskab, som har 15 boringer, der bruges til indvinding af vand. Havdrup Kildeplads blev etableret i 1951, og samme år blev pumpestationsbygningen ved bækken opført. Dengang var kildepladsen tilknyttet Værket ved Lejre, men efter en omlægning i 2005 blev den i stedet for tilknyttet Værket ved Thorsbro, i Ishøj Kommune.

I gamle dage kunne man langs Solrød Bæk gå fra Solrød Landsby via Flaskestien til Flaskeengen i den østlige del af Tykmosen og videre til det, der nu er Havdrup Kildeplads. Men i dag kan man ikke komme forbi den private bolig, der ligger i Flasken, oprindeligt kaldet Fladskær, lige som det er blevet svært at gå langs stien mellem Roskildevej og Flasken, da træerne i det levende hegn ved siden af er vokset en del.

Flaskeengen er et moseområde, der i særlig grad engang var forbundet med uhyggelige fortællinger. Især i 1800-tallet florerede der beretninger om ondsindede ”lygtemænd” og ”den natlige rytter”, der ifølge overtroen generede eller skræmte folk efter mørkets frembrud - og i udpræget grad, når det var tåget. Begge fænomener kendes fra andre historier rundt om i Danmark, og især ”lygtemænd” var meget udbredte, tilmed over hele Skandinavien.

Måske bliver der på et tidspunkt etableret en ny sti, så man kan gå gennem området fra Solrød Landsby til Havdrup. Det er i hvert fald et af målene i et større og særdeles interessant natur- og klimaprojekt, som Solrød Kommune iværksatte i 2021, og hvor der i slutningen af 2024 blev indgået jordkøbsaftaler med flere lodsejere, så mange af de nuværende markområder langs bækken kan blive lavet om til skov-, eng- og moseområder. Føres alle planer ud i livet, bliver store dele i og omkring Solrød Tykkemose forvandlet så meget, at Solrød Kommune nærmest får sin egen naturpark, og jeg kommer med sikkerhed til at følge godt med i projektets udvikling.

50. Abildgården

I dag er det et lille hus, der ser lidt ensomt ud, som det ligger der på strandvejen. I sin bog 'Strandområdet i Solrød Kommune' skriver lokalhistorikeren J.C. Strunge Jensen, at det formentlig er det ældste eksisterende hus i området. Efter sigende skulle det være opført af en fisker i 1864.

Lige i begyndelsen af det 20. århundrede var der ifølge Solrød Strands Grundejerforening faktisk kun fire huse ved Solrød Strand og et enkelt ved Karlstrup Strand. Men i løbet af de to første årtier steg interessen for strandområdet gevaldigt - især fra velhavende Roskildeborgeres side - og sommerhuse begyndte at dukke op mange steder.

Abildgården bruges i dag netop som sommerhus, men det er lidt paradoksalt, at det med sin beskedne størrelse har overlevet så mange år i et attraktivt område, hvor der i flere årtier er blevet opført et hav af nye huse i stedet for de oprindelige.

Selv om der altid er blevet fisket i Køge Bugt ud for Solrød Strand, har der aldrig været nogen havn. Den nærmeste er Mosede Havn, der ligger små tre kilometer nord for grænsen til Greve. Den blev anlagt i 1929 og er blevet udbygget flere gange.

49. Broen i det nye Trylleskov Strand-kvarter

Midt i byggeriet i det gamle moseområde er der skabt en sø, som man har bygget en buet bro henover. Broen blev indviet i 2017, og den er et glimrende eksempel på, hvordan man også i nye beboelsesområder kan skabe en charmerende dynamik, hvor naturen indgår som en selvfølgelighed.

Området er endnu for ungt til at have sjæl, men betingelserne for at få det er gode. Det kræver til dels, at mange af de nyplantede træer bliver noget større. I den sammenhæng vil jeg fremhæve den lille kirsebærlund, som Danmarks Naturfredning har doneret, og som ligger et par minutters gang fra broen. Samt den lille plantage med blandt andet gran- og birketræer overfor kirsebærlunden.

Et sted, der allerede fungerer godt, er naturlegepladsen i hjørnet, ved jernbanen. Især fordi man har beholdt nogle af de store, gamle træer. I mine øjne fældede man nemlig lidt for mange træer, da man gik i gang med at etablere det nye kvarter.

I den sydlige del af det nuværende Trylleskov Strand-område lå engang Jernvejsgården, og derfor kaldes det grønne hjørne med naturlegepladsen for Jernvejsgårdens Have. På det areal, der tilhørte gården, opdagede arkæologerne i 2008 - få år efter at de sidste rester af gården var fjernet - en nedpløjet gravhøj med tre grave. Her fandt man resterne af en kvinde begravet omkring år 1440 før vor tidsregning samt flere bronzegenstande. Et andet sted i området har man fundet spor fra en stenalderplads.

48. Gadekæret i Kirke Skensved

Man kan finde idyllisk landsbystemning flere steder i kommunen. Men især på en solrig forårsdag finder jeg den ikke mange steder mere malerisk end her ved gadekæret i Kirke Skensved, hvor de gamle huse med stråtag og bindingsværk danner en kulisse, som var man med i en af de gamle Morten Korch-film, mange stadig holder meget af.

Det er Solrød Kommune, der ejer gadekæret, og i slutningen af 2019 og begyndelsen af 2020 blev gadekæret oprenset, og på det grønne område omkring det blev buske og træer beskåret, hvilket havde været et stort ønske fra beboerne i Kirke Skensved.

Da kirken ligger lige udenfor landsbyen, er det også gadekæret, som er det naturlige centrum, beliggende ved Naurbjergvej, som er byens hovedgade. Lige ved siden af gadekæret er der heldigvis bord og bænke, så man kan sidde og nyde stedet.

Helt tilbage i 1272 blev landsbyen omtalt som Skensvedmagle, hvilket svarer til Store Skensved. I dag er Kirke Skensved pudsigt nok langt mindre end Lille Skensved, der ligger få kilometer mod syd i Køge Kommune. Men det skyldes i høj grad, at der her ligger en station på strækningen mellem Køge og Roskilde.

Den strækning går ligeledes igennem Kirke Skensved, øst for selve landsbyen, og var der kommet en station her, havde den udviklet sig til det naturlige midtpunkt. Nu er det i stedet for stadig det gamle gadekær.

47. OJD's skulpturpark

Den lille skulpturpark hører til virksomheden OJD, der ligger ud til Tåstrupvej. Her findes mange spændende skulpturer, men mest markant er 'Transformator Mand'. Den er skabt af kunstnerduoen Randi og Katrine og er inspireret af de klassiske transformatortårne. De røde mursten er også genbrug fra sådan et tårn, fra 1920.

En anden meget iøjnefaldende skulptur er den fire meter høje 'Dialog', som billedhuggeren Ib Braun (1933-2003) har lavet, og som oprindeligt, tilbage i 1990, blev opstillet foran Industriens Hus ved Rådhuspladsen i København.

Foran og ved siden af indgangen til OJD er der flere skulpturer, og man bør absolut give sig tid til at se dem alle.

OJD's grundlægger var den meget kunstinteresserede Otto Johannes Detlefs, der døde i 2015. Han oprettede virksomheden i 1971, og i 1973 flyttede den ind på den nuværende adresse på Lerbækvej, hvor den i flere omgange har haft vokseværk. I 2013 stod OJD Hallerne klar til stor glæde for flere idrætsforeninger og kulturlivet i Solrød.

Otto Johannes Detlefs og hans hustru, Annie, oprettede i 2004 OJD Fonden, og både lokalt og andre steder har mange haft stor glæde af donationer herfra. Eksempelvis var det takket være OJD Fonden, at Arken, kunstmuseet i Ishøj, i 2016 fik et nyt vartegn, en fire meter høj dreng på en gyngehest. Skulpturen hedder 'Powerless Structures, fig. 101' og er skabt af den dansk-norske kunstnerduo Elmgreen & Dragset.

46. Solrød Bio

En fin og hyggelig lille biograf drevet af frivillige i en kælder under Munkekærskolen. Godt tænkt, at man gjorde plads til den, da man byggede skolen, der åbnede i 1977. Det er kommunens eneste biograf, og det er guld værd, at vi har sådan en kulturinstitution, som jo også bruges af skolen og flere daginstitutioner.

Til at begynde med fungerede Solrød Bio som en almindelig biograf med en forpagter, som i 1992 opsagde aftalen. Det lykkedes ikke at finde en ny forpagter, og i første omgang overtog skolens forældreforening driften - på frivillig basis - og i 1995 blev foreningen Solrød Bio's Venner etableret, og siden har de stået for driften - i samarbejde med skolen.

Solrød Bio består af to sale. En stor, klassisk biografsal med plads til 163 gæster. Ved siden af er der en mindre sal med caféborde, der bruges til forskellige arrangementer - heriblandt børnefødselsdage - og hvor man desuden kan nyde en kop kaffe eller et glas vin, inden man skal se film. De to sale hedder i opfindsom samklang henholdsvis Munkesalen og Klostersalen.

Munkekærskolen er opkaldt Munkekær, der var en større landejendom, som lå ud til Tåstrupvej. Stuehuset eksisterer stadig og ligger nu på Tulipanmarken blandt nyere parcelhuse.

Flere partier har ønsket, at der kommer en ny biograf ved Solrød Strand Station, men aktuelt er der ikke noget, der tyder på, at det kommer til at ske. Ikke mindst fordi idéen om et Borgernes Hus - som blandt andet kunne indeholde netop en biograf - efter kommunalvalget i 2021 blev skrinlagt af byrådet.

45. Bakkegården

I Karlstrup, helt oppe ved Nyskoven, ligger det hus, der har kommunens mest majestætiske placering med udsigt, så langt øjet rækker. Det var daværende justitsråd Henrik Damkier, der ejede det og lod det opføre som et palæ i 1908-1909.

Oprindeligt var man som justitsråd medlem af Højesteret, men siden fik andre embedsmænd også den titel. Lidt inde i det 20. århundrede stoppede man med at bruge titlen.

Den 24. januar 1920 fandt en ganske særlig begivenhed sted på Bakkegården. Her blev der holdt en stor festmiddag, og menukortet kan man se på Mosede Fort Museums hjemmeside. Menuen bestod af grapefrugt, klar suppe, hummer naturel, skinke og grøntsager, gåsesteg, smør og ost, vaniljeis og konfekt.

Anledningen var, at flere af dem, der boede i området, og som havde afgivet jord til de steder, der indgik i Tunestillingen fra Køge Bugt til Roskilde Fjord, endelig havde fået den ønskede erstatning.

I forbindelse med opførslen fra 1915 til 1918 havde de ikke fået ret meget, men da staten efter 1. verdenskrigs afslutning 11. november 1918 besluttede at nedlægge forsvarslinjen, havde jordbesidderne slået sig sammen i Skyttegravsforeningen for at stå stærkest muligt, og forsvarsminister Peter Munch endte - blandt andet fordi de selv stod for oprydningen - med at acceptere deres krav.

44. Området ved Christians Torv

I Jersie Strand ligger et hyggeligt, lille naturområde i forlængelse af den lille park ved Christians Torv. Man kan blandt andet følge Naturstien Magleengen rundt om søen. Den fører hen til Kronprins Frederiks eg, der er et af de træer, som organisationen Plant et Træ plantede i alle kommuner i 2003. Plant et Træ blev oprettet i 1988 og havde frem til 2024 nuværende kong Frederik som protektor, men det stoppede han med at være, efter han havde overtaget tronen.

Ved siden af ligger sansehaven, der blev indviet i 2019, og som tilhører plejecentret Christians Have, der blev opført i 2003. Men andre er velkomne - man skal blot bede om lov. Det er landskabsarkitekten Helle Nebelong, der har stået bag udformningen af haven.

Med udsigt til søen står en stenskulptur med 'høns', som er lavet af den lokale kunstner Klaus Petersen.

I 1989 besluttede kommunen, at navnene på veje og pladser i dette område, der siden har heddet Admiralparken, skulle have tilknytning til Slaget i Køge Bugt i 1677, hvor den danske flåde anført af admiral Niels Juel besejrede svenskerne. Først og fremmest blev de opkaldt efter skibe i den danske flåde**.** To af skibene, Christianus Qaurtus og Christianus Quintus, var opkaldt efter henholdsvis Christian 4. og Christian 5., og sidstnævnte var Niels Juels eget skib. Og selvfølgelig er en vej opkaldt efter netop Niels Juel: Niels Juels Allé, der går på tværs af flere af de andre veje.

En af vejene ned mod stranden hedder Niels Juelsvej, men den vej er ældre og viser blot, at der også tilbage i tiden har været et ønske om at knytte steder til historiske personligheder og begivenheder. Lige ved siden af ligger i øvrigt Svend Gøngesvej, opkaldt efter "Gøngehøvdingen", der - på land - deltog i de dansk-svenske krige i 1600-tallet - uden dog at sætte sig spor i området.

43. Plantagen ved Duevej

En fin lille plantage, som gårdejer Ole Hansen stod bag, og som i dag er en del af Solrød Strandpark, der blev fredet i 1932. Han var meget engageret i lokalsamfundet og havde stor interesse for områdets natur og historie.

Ole Hansen blev født i Gadstrup vest for Havdrup, og 26 år gammel købte han den fortsat eksisterende Baunehøjgård i Solrød Nordmark, mellem Solrød og Karlstrup. I 1912 solgte han den igen.

Han levede fra 1846 til 1936 og begyndte at etablere plantagen i 1875, og selv om jorden tæt på stranden ikke var særlig frugtbar, gik det godt. Han arbejdede også hårdt for, at det skulle lykkes og fik støtte fra Det danske Hedeselskab, der få år forinden var gået i gang med at opdyrke og beplante den jyske hede.

I 1939 rejste Andelsselskabet Solrød Strand, der blev stiftet i 1914, en sten til minde for Ole Hansen. Den står midt i plantagen, hvor en sti fører ned til stranden. ”Han elskede sit land og dets natur,” står der blandt andet på stenen. Inden da havde den ligget ved Karlstrup Stubmølle, som i 1922 var blevet flyttet til Frilandsmuseet. Oprindeligt stammede stenen fra en gravhøj i nærheden.

Fra 1933 og frem til sidst i 1960’erne, hvor plantagegrunden var ejet af Roskilde Kommune, blev den brugt som telt- og campingplads. I 1935 blev der opført et hus til opsynsmanden. Det står der stadig og har adressen Duevej 2.

42. Solrød Stadion og Idrætscenter

Jeg synes altid, det er sjovt at se, hvordan lokale fodboldstadions ser ud. Kommunens største klub, Solrød FC, har godt nok aldrig været en storklub, hvilket kan ses på det lille, men hyggelige stadion. Men ser man på hele Solrød Idrætscenter med baner og indendørsfaciliteter, er der lidt mere schwung over det. Den 3. april 2024 åbnede den nyeste hal, så der i alt er fire idrætshaller samt en svømmehal.

Solrød FC blev stiftet i 1960 - inden da var fodbold en del af den daværende Solrød Idrætsforening. Det mest berømte navn fra Solrød FC er Jon Dahl Tomasson, der var elev på Munkekærskolen, og som knægt spillede her i ti år. Han scorede senere hele 52 mål i 112 A-landskampe, og på toppen af sin karriere spillede han for Feyenoord i Holland og AC Milan i Italien.

I de seneste mange år har især seniorkvinderne klaret sig godt. I efteråret 2024 lå de for anden gang i 1. division. Klubbens mænd rykkede i sommeren 2022 ned i Sjællandsserien.

Når det handler om sportslig succes, der har givet genklang uden for kommunens grænser, har Solrød FC de seneste mange år dog stået i skyggen af flere andre lokale aktører – ikke mindst Solrød Strand Badmintonklub**,** der siden 2014 fire gange har vundet bronzemedaljer ved hold-DM.

En af klubbens største profiler har været Mia Blichfeldt, der er født (i 1997) og opvokset i Solrød Strand. Hun har blandt andet vundet guld i damesingle ved DM i 2014 og European Games i 2019. Ved OL i Tokyo i 2021 nåede hun frem til 1/8-finalerne. Efter 17 sæsoner i Solrød Strand Badmintonklub skiftede hun efter 2022/23-sæsonen til Team Skælskør.

41. Cordozasvinget

Stedet, hvor en meget omtalt trafikulykke fandt sted den 15. juni 1911. Det var Danmarks første trafikulykke, der resulterede i tab af menneskeliv, en ung kvinde ved navn Sofie Knudsen. Føreren var københavnske Harry Cordosa, der ikke havde kørekort - ved siden af ham sad hans chauffør. I alt var de fire i bilen, den fjerde var endnu en kvindelig passager.

Det viste sig efterfølgende, at Harry Cordosa sammen med sin far, Louis, drev et firma, hvor de narrede kunderne, og i november samme år fik de henholdsvis halvandet og tre års fængsel for svindel. Desuden skulle de betale 600.000 kroner i erstatning.

I første omgang var det blot i folkemunde, at ulykkesstedet blev kaldt for Cordosasvinget. Men man kan roligt sige, at det er lidt absurd, at Harry Cordosa siden hen fik hele to veje i Jersie opkaldt efter sig: Cordozasvinget og Cordozavej. Hvorfor de officielle navne blev med z i stedet for s, har jeg ikke kunnet opspore.

Selve svinget eksisterer ikke mere, og derfor hersker der lidt usikkerhed om, hvor ulykken fandt sted. Lokalhistorikere mener, det var ved Holmehus på Jersie Strandvej. Alternativt skulle det have været tættere på Tåstrupvej.

Et Gasolin-nummer hedder 'Pas på svinget i Solrød', og det kan sagtens være, at historien om Cordozasvinget inspirerede gruppen til at synge om "svinget i Solrød", men ifølge Franz Beckerlee, et af gruppens fire medlemmer, lå der ikke nogen dybere mening bag den del af teksten. Nummeret findes på den LP, der hedder 'Efter endnu en dag', og som udkom i 1976.

40. Annekskirkegården i Gammel Havdrup

Lige uden for Gammel Havdrup ligger en såkaldt annekskirkegård, som på grund af pladsmangel på kirkegården ved kirken blev oprettet under 1. verdenskrig og blandt andet blev brugt til at begrave en del ofre for den spanske syge i 1918.

Tallet varierer lidt, men ifølge de fleste kilder døde omkring 50 millioner mennesker på verdensplan, mens der herhjemme var godt 15.000, som døde på grund af influenzapandemien. Den kom formentlig fra USA, men fik sit navn, fordi spanske aviser var de første til at skrive om den.

Selv om der altså var tale om influenza, blev kirkegården blandt de lokale kaldt for ”pestkirkegården”, hvilket fortæller en del om, hvordan mange har oplevet den spanske syge - og hvor frygtet den har været.

Der står i dag kun få gravsten på annekskirkegården, og den nyeste af dem tilhører Aage Remfeldt, der blev en kendt fotograf langt uden for Danmarks grænser. Han var især kendt for sine portrætter, og nogle af dem kan ses i Det Kongelige Biblioteks digitale samling.

Aage Remfeldt levede fra 1889 til 1983. Han blev født på Frederiksberg og hed oprindeligt Aage Rasmussen, men tog navneforandring i 1918. Som ung havde han været en af verdens bedste kapgængere med en fjerdeplads på 10 kilometer-distancen ved OL i Stockholm 1912 som sit største resultat.

Han boede efterfølgende i mange år i Norge, hvor han fik statsborgerskab, men flyttede i 1936 til Havdrup, hvor han overtog sin fars fotoforretning og boede resten af sit liv.

39. Vikingegravpladsen

Stedet, der ligger på et markområde lidt vest for Karlstrup, blev engang kaldt for 'svenskegravene', fordi de lokale troede, at knogleresterne, man indimellem stødte på, var fra faldne svenskere under svenskekrigene i 1657-1660, som også ramte denne egn.

Men det viste sig at være en myte. Der er derimod tale om en langt ældre gravplads, og de ældste knoglerester kan være helt tilbage fra vikingetiden, omkring år 1000. Derfor omtales området nu som en vikingegravplads, og det blev fredet i 1993.

Meget tyder på, der også har ligget en kirke, der har fået navnet Karlstrup Gamle Kirke, og som i så fald har været en forgænger til den nuværende Karlstrup Kirke. Man har desuden fundet spor fra bebyggelse, der kunne være en gård, måske endda en stormandsgård, fra samme periode eller kort tid efter.

Det er dog ikke det eneste sted med relation til vikingetiden. Lige nord for Solrød Landsby har man fundet mentalgenstande fra den periode, og det samme er tilfældet et hak yderligere mod nord, på den nordlige side af Ejrebæk, kaldet Solrød Nordmark, og i den vestlige del af landsbyen. De to steder er der ovenikøbet fundet spor af bebyggelse fra den periode.

Men de forskellige fund fra vikingetiden er langt fra nok til, at Solrød Kommune kan bruge vikinger i dens markedsføring. Men i 2017 blev der leget med tanken, da kommunen annoncerede, at der i forbindelse med byggeriet af broen i Trylleskov Strand-området var blevet fundet rester af et stort vikingeskib. Men den historie dukkede altså op den 1. april.

38. Solrød Lokalarkiv

Her kan man blive meget klogere på Solrød Kommunes historie. Arkivet holder til i Aktivitets- og frivilligcentret i Solrød Center og bestyres af Solrød Lokalhistoriske Forening, og her kan man læse i gamle aviser og diverse bøger, som foreningen og dets medlemmer har udgivet, se billeder fra gamle dage og meget mere.

Både lokalarkivet og lokalhistorisk forening blev oprettet i 1975, og oprindeligt var arkivet en del af biblioteket. I 2012 blev det flyttet til Aktivitets- og frivilligcentret, der blev indviet tilbage i 1991.

Der findes også masser af information på foreningens hjemmeside, og jeg har selv haft meget stor glæde af den viden, som udspringer fra såvel arkivet som foreningen. Især J.C. Strunge Jensen har med sine mange bøger haft stor betydning for kommunens lokalhistorie.

I Solrød Kommune findes der ikke et lokalhistorisk museum, så lokalarkivet er det nærmeste, man kommer på et. Og netop fordi der ikke er et museum, er det Museum Sydøstdanmark, der blandt andet inkluderer Køge Museum, som officielt varetager områdets arkæologi og kulturhistoriske forvaltning.

37. Firemileskoven

En ret ny skov, som næsten hænger sammen med Karlslunde Skov i Greve, og samlet taler man om Karlstrup Skov.

Da der flere steder i udkanten af hovedstadsområdet manglede skovområder, begyndte man at plante skove. Firemileskoven er en af dem. Københavns Skovdistrikt begyndte beplantningen i 1982 - inden da bestod området af traditionelle landbrugsarealer. Desværre blev dele af skoven ryddet for at gøre plads til Ringstedbanen.

Der lå engang en gård, Engstrupgård, midt i det nuværende skovområde. Der er ingen synlige spor tilbage af gården, og i dag er der en grillplads og en bålhytte. Ved siden af er der skabt en bakke, hvori der ligger rester af gården. Bakken har flere funktioner - blandt andet som støjvold og kælkebakke.

Der er mange stier i skoven - heriblandt særlige ridestier - og der er gode chancer for at se rådyr, ræve, fasaner og andre dyr, hvis man går en tur i skoven.

Der er en cykelbro fra Firemileskoven over til moserne på den anden side af motorvejen, og fra broen er der en fantastisk udsigt udover skoven, der er opkaldt efter Firemilegården, der fik sit navn efter firemile-stenen på Tåstrupvej. Den blev opstillet midt i det 19. århundrede for at markere afstanden til København.

36. Sonja Ferlov Mancoba og Gert Nielsen

Solrød Gymnasium er fra 1979 og har i bassinet foran sin indgang en meget levende og iøjnespringende bronzeskulptur stående. Den hedder 'Livsmod', og det er Sonja Ferlov Mancoba, som står bag. Hun blev født i København i 1911 og døde i Paris i 1984.

Sonja Ferlov Mancoba, der var gift med den sydafrikanske kunstner Ernest Mancoba (1904-2002), var meget inspirereret af afrikansk kunst og var blandt andet medlem af avantgardebevægelsen COBRA, der talte navne som Asger Jorn, Henry Heerup og Carl-Henning Pedersen. I 2019 var der en særudstilling om hende på Statens Museum for Kunst, og i 2022 udkom romanen 'Kriger uden maske', der er skrevet af Hanne-Vibeke Holst, og som er bygget over Sonja Ferlov Mancobas liv.

'Livsmod' har en form for makker, der står lidt gemt væk i en lille gård på den modsatte side af gymnasiet. Det er en stenskulptur, der ikke har nogen titel, og som er lavet af billedhuggeren Gert Nielsen. Han blev født i Sydslesvig i 1926 og var tysk soldat under 2. verdenskrig. Efter krigen flyttede han til Danmark og var i mange år medlem af kunstnersammenslutningen Decembristerne, der blev oprettet helt tilbage i 1928, og som eksisterer endnu.

Gert Nielsen døde i 1993, og hans skulptur ved Solrød Gymnasium er fra 1986. I alt findes der syv ens udgaver af 'Livsmod'. Den oprindelige fra 1964 samt seks, der blev lavet i 1979, og det er en af dem, der står foran gymnasiet. Sonja Ferlov Mancoba kaldte selv mange af sine skulpturer for "væsener", og det passer godt til 'Livsmod'.

Det er i øvrigt tegnestuen Friis & Moltke, som arkitekterne Knud Friis og Elmar Moltke Nielsen oprettede tilbage i 1955, der står bag såvel gymnasiet som biblioteket, der ligger ved siden af - og er en del af den samme bygning.

35. Skensved Å i Naurbjerg

Naurbjerg har modsat kommunens andre landsbyer ingen kirke. Egentlig er der ikke så meget i kommunens mindste landsby, som reelt er vokset sammen med Lille Skensved, der ligger i Køge Kommune. Men de er adskilt af Skensved Å, som især her i Naurbjerg udgør et idyllisk og meget levende element. Der kan nemlig være en del strøm i åen, hvilket der som regel er om foråret.

I ådalen langs dele af åen kan man både gå tur og sidde og nyde åens stille rislen. Den flotte, solide stenbro over åen kaldes både Naurbro og Navrbjerg Bro, og for få år siden blev den udvidet med en prægtig cykel- og gangsti af træ.

Ved siden af ligger resterne af Naurbjerg Mejeri, et andelsmejeri, der åbnede i 1889. Mejeriproduktionen her stoppede i 1953, da det blev slået sammen med Solrød Mejeri. I dag holder limvirksomheden Pro-Glue, der tidligere gik under navnet Frede Andersens Fabrikker, til på adressen, Naurbjergvej 1.

Skensved Å har sit udspring sydøst for Viby Sjælland og løber ud i Køge Bugt. Åens længde er på cirka 14 kilometer.

34. Strandgården

Det er et af de huse langs stranden, jeg særligt nyder synet af, når jeg går forbi. Det ligger lidt syd for Solrød Bæks udløb, og for mig leder det altid tankerne hen på et hyggeligt pensionat eller et lille badehotel fra en svunden tid. Lidt i samme stil har mange det nok, når de ser den særdeles populære tv-serie Badehotellet, der tager sin begyndelse i sommeren 1928, og som blev sendt på TV 2 fra 2013 frem til foråret 2024.

I slutningen af 1920'erne har mange også holdt ferie på Strandgården. Oprindeligt, i 1921, blev det bygget som sommerhus af en svensk konsul, Thomas Carl Martin Schytte - dengang, hvor der stort set ingen huse var langs stranden. Men allerede fem år senere blev det købt af Dansk Funktionærforbund, og fra 1927 og mange år frem blev det brugt til feriebolig for forbundets medlemmer. Til at begynde med var der kun det nuværende hovedhus, men siden kom flere bygninger til, og Strandgården blev omdannet til kursuscenter.

I 2008 satte Dansk Funktionærforbund, der året efter skiftede navn til Serviceforbundet, Strandgården til salg, men først i 2012 blev den solgt og derefter restaureret og lavet om til private boliger.

Strandgården ligger for enden af Birkegaardsallé, og kommer man den vej fra, kan man se den lille gårdsplads med en fin lille sø i midten.

Et hus, der ligger tæt på, og som minder en del om Strandgården er Poppelbo. Det hus ligger på Solrød Strandvej 61 og er ligeledes et hvidkalket hus med stråtækt tag. Det er opført i 1919 og er absolut værd at se.

33. Moserne ved Jersie

Jersie Mose mod syd, Gammelmose mod øst og Hyllemose mod vest udgør tilsammen et stort, åbent og naturrigt eng- og moseområde. Ofte kaldes det hele for Jersie Mose. Vest og syd for moserne løber Skensved Å, der markerer grænsen til Køge Kommune.

Desværre er det store moseområde præget af, at to jernbaner og en motorvej går lige igennem, men i Gammelmose kan man nu alligevel godt finde en vis ro. Især fordi det er sjældent, der er folk i mosen. Man kan sagtens gå ture dér, og midt i Gammelmose er der to små fugletårne, som er glimrende mål for en lille travetur. Men ofte er der meget mudret, så det er en god idé at huske passende fodtur. Forskellige engarealer afgræsses af køer som en del af naturplejen, så der ikke vokser for meget frem og forandrer mosernes karakter.

I den østlige del af Gammelmose, mellem Skensved Å og det sted, hvor stierne danner et t-kryds, er det ældste fund i Solrød Kommune gjort. Der er tale om to pilespidser fra jægerstenalderen, nærmere bestemt såkaldt lancetformede mikrolitter fra den ældste del af maglemosekulturen, som perioden fra 9.000 til 6.400 år før vor tidsregning kaldes. De blev sammen med meget andet fra samme periode - heriblandt flere økser - fundet i 1977 og tilhører Museum Sydøstdanmark, men er aktuelt ikke udstillet.

Fra Gammelmose er der en tunnel til Skensved Å og en til vandløbet Gammelmosestreget under motorvejen og jernbanen over til Jersie Mose, hvor rådyr som regel kan opholde sig i fred og ro. Tunnelerne bruges også som såkaldte faunapassager, som især mindre dyr kan bruge. Men der er ingen rigtige stier, og det er ærgerligt, da det havde været godt med en naturlig sammenhæng for mennesker mellem moserne. Men jeg håber, det kommer en dag.

Tidligere, hvor her var mere vand, var der lagunesøer i stedet for moser.

32. Biblioteket

Officielt hedder det Solrød Bibliotek og Kulturhus, hvilket passer glimrende, da det favner bredt med sine mange gode arrangementer - for både børn og voksne. Der er udstillinger, foredrag, workshops, konkurrencer, teater og meget mere, og der er tale om et sted, jeg selv kommer ofte og holder meget af.

Solrød Biblioteket og Kulturhus er lige som gymnasiet ved siden af tegnet af arkitekterne Knud Friis og Elmar Moltke Nielsen, men det er kun siden 2018, at der navnemæssigt har været tale om et kulturhus.

Det første biblioteksudlån i kommunen kom i kølvandet på, at Havdrup Biblioteksforening blev stiftet i 1927 og fandt sted på Havdrup Skole. I 1947 fik Solrød sit første udlån, og siden 1964 har biblioteksdriften været et kommunalt foretagende, og der har været flere biblioteker rundt om i kommunen. Men nu er der kun dette - som åbnede i 1980 - tilbage.

Lige uden for står 'Lokale Murstensromaner', som er en skulptur fra 2013, den lokale kunstner Klaus Petersen står bag. "Bøgerne" på bogreolen er udformet af mursten fra huse på Havbogårdsvej, som blev revet ned i forbindelse med etableringen af jernbanen til Ringsted.

Klaus Petersen har også en lille stenskulptur stående inde på biblioteket og 'Snegl' i bibliotekshaven, som blev etableret i 2019, og hvor det er meningen, man både kan bevæge sig og finde ro - eventuelt begravet i en bog.

31. Uglegårdsskolen

Skolen er fredet, hvilket kommunen ikke altid er glad for, da renovering dermed er dyrere og mere besværligt. Men det er forståeligt, at skolen er fredet, for træbyggeriet er ret unikt - især fordi den 210 meter lange kanal midt i skolen udgør en stor del af arkitekturen.

Det er arkitekterne Halldor Gunløgsson og Jørn Nielsen, der stod bag skolen, der blev indviet i 1973. De to har også stået bag adskillige andre byggerier. Heriblandt kendte byggerier som Udenrigsministeriet på Christianshavn, Gammel Holte Kirke og Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg.

Der findes ingen traditionelle skolegårde, men ved siden af skolen er et større grønt areal opdelt i forskellige områder, hvor man blandt andet finder kunstværket 'Grise', der er lavet af skulptøren og keramikeren Tine Hecht-Pedersen og opstillet i 1990. Det består af 48 små grise, som børnene gerne må lege på, og til sammen udgør de silhuetten af en bondemands hoved - og dermed et link til det landbrugssamfund, der tidligere prægede byen. Samme år installerede den svenske billedkunstner Kerstin Bergendal 11 elementer i bronze i de stenkummer, der tager imod regnvand. Men elementerne eksisterer desværre ikke længere, da de blev stjålet i 2022.

Vindharperne ved indgangen er lavet af den tysk-fødte kunstner Till Junkel i samarbejde med elever fra skolen. Flodhesten og skildpadden, der står ved siden af indgangen, er begge lavet af beton, og de stod oprindeligt på Jersie Skole, som fik dem i 2006. Men da den skole lukkede, blev de lige som eleverne - flyttet over til Uglegårdsskolen.

Hitmageren Remee, der især kendes fra X-Factor, og standupkomikeren Uffe Holm er begge blandt skolens tidligere elever.

I 2013 fik skolen besøg af daværende kronprins Frederik, som blev konge i 2024. Han var dengang medlem af den internationale olympiske komité, IOC, og det var i den egenskab, han dukkede op som gæsteunderviser i en 7. klasse.

30. Havdrup Nyskov og Risbyholm

Skoven er fra 2000 og derfor endnu ikke så skovagtig, men det kommer stille og roligt, og der er allerede tale om et dejligt område med flere stier, en god legeplads samt borde og bænke, hvor man kan spise frokost.

Havdrup Nyskov går til grænsen mod Roskilde, og lige på den modsatte side af kommunegrænsen ligger herregården Risbyholm, der med sin skov og sine marker dækker et meget stort område. Der er ingen herregårde i Solrød Kommune, men Risbyholm fra 1722 har tidligere ejet mange gårde i kommunen. I herregårdens første årtier frem til 1788 hørte tillige Karlstrup Kirke under den.

Herregården hed oprindeligt Benzonseje opkaldt efter den første ejer, Peder Benzon, der i en periode også ejede herregårdene Benzonsdal og Gjeddesdal, der ligger i henholdsvis Ishøj og Greve. I 1903 overtog Anna Holm Benzonseje efter sin afdøde mand, Christian Holm, og her besluttede hun, at den skulle skifte navn til Risbyholm.

Fra 1967 til 1970 holdt Havdrup Skytteforening til i en lade på Risbyholm. Den var blev lukket under 2. verdenskrig, da tyskerne ikke tillod skytteforeninger, og opstod så først igen 22 år efter krigen. Siden 1970 har foreningen hørt hjemme på Solrød Gammel Skole. I 1997 skiftede den navn til Havdrup Solrød Skytteforening.

Idet der ikke er offentlig adgang til området, skal den flotte herregård med bindingsværksbygninger nydes på afstand. Blot ikke om sommeren, hvor man ikke kan se den for de mange grønne blade på træerne.

29. Fire Miil-stenen på Tåstrupvej

Her er der tale om en del af danmarkshistorien, som de færreste tænker over, når de kører forbi. Dronning Margrete 1., der regerede i slutningen af 1300-tallet og flere årtier frem, var den første, der officielt fik målt afstande rundt om i Danmark, og under Frederik 2. blev der, midt i 1500-tallet, opsat tavler og stolper - der havde status som de første milepæle i landet.

Under Christian 5., der var konge i slutningen af 1600-tallet, stod den verdensberømte videnskabsmand Ole Rømer for en systematisk opmåling af Danmark. Det skete i perioden 1691-1697, og det var her, de første milesten blev sat op.

Stenen på Tåstrupvej blev opsat i perioden 1842-1848, og forinden havde der været en marmorsten opsat i 1790. Når den hedder Fire Miil-stenen, skyldes det, at der er lidt over 30 kilometer fra stenen via Tåstrup til København. Dengang svarede en mil til godt 7,5 kilometer. Det er også den sten, der har lagt navn til Firemilegården og Firemileskoven, der ligger på den modsatte side af Tåstrupvej.

I 1907 blev det vedtaget, at metersystemet med virkning fra 1912 skulle være den officielle måleenhed i Danmark, hvorpå man begyndte at opsætte kilometersten, og derfor står der få hundrede meter ved siden af en 30 kilometersten.

28. Bakkerne i Havdrup

Bakkerne kaldes det populære naturområde midt i Havdrup, som opstod, da man for godt 30 år siden havde jord i overskud, efter man havde udstykket til parcelhusgrunde i nærheden.

Der er i dag tale om et dejligt, frodigt og forskelligartet område, som har udviklet sig i en grad, så det ikke længere fremstår som nyt og menneskeskabt.

Der er flere bænker rundt omkring, og det mest charmerende sted er ved Fiskebroen ud til søen, hvor en enlig fiskehejre ofte står og ligner en, der bestemmer det hele. I søen findes der også masser af frøer og skrubtudser.

I 2016 blev Syv Høje Stien indviet. Der er tale om en cirka 800 meter lang sti op og ned ad bakkerne, som kan bruges til både motion og hyggeture. I forbindelse med indvielsen blev stien i lokale medier kaldt for ”landets måske korteste vandresti”.

I gamle dage var der tale om et markområde lidt uden for byen.

27. Genforeningsstenen i Gammel Havdrup

Den fungerer som et fint indgangsparti til Gammel Havdrup, når man kommer fra Roskildevej. Især sammen med den charmerende bindingsværksejendom fra 1807, som ligger lige over for.

Pladsen blev i 1920 skænket af gårdejer Anders Poulsen, der afgav et hjørne af sin grund, og i dag er det en sød, lille mindepark med gamle egetræer.

”Sønderjyder - I var Danmarks Grænsevagt fast i Tro at Ret er Magt 1864 - 1920,” står der på forsiden af stenen, der blev afsløret 12. december det år, hvor Sønderjylland blev genforenet med Danmark, som havde mistet området efter nederlaget ved krigen i 1864. Det var Knud Kristian Kring, der var præst i Havdrup og Solrød fra 1902 til 1923, som havde forfattet teksten. På bagsiden står der: ”Havdrup-Solrød satte denne sten”.

Det var en gruppe lokale borgere, der tog initiativ til at rejse en mindesten, og det var en sten fra Nidogaardens Kalkværk, man endte med at bruge. Kalkværket lå mellem Ejrebæk og Karlstrup Kalkgrav og begyndte sin produktion i 1908. Det skiftede siden navn til Solrød Kalkværk, men måtte lukke i 1954. Stenen vejer omkring 4 ton og er 1,54 meter høj.

Der findes omkring 600 sten i Danmark til minde om Genforeningen. Den i Gammel Havdrup er den eneste i Solrød Kommune. Den nyeste af slagsen står i Mindeparken i Aarhus og blev afsløret den 11. juni 2020, i forbindelse med 100-året for Genforeningen. Samme år blev alle genforeningssten fredet.

26. Skalbagen

Der er tale om et lille skovområde over for Trylleskoven på begge sider af S-togstrækningen, der kom til i 1976, og som man kan passere via en næsten skjult tunnel. Det er til dels en lille hyggelig skov, og til dels er det her, man har fundet spor såsom pilespidser og flinteredskaber fra jægerstenalderen.

I omkring 4.600 år før vor tidsregning, den yngre jægerstenalder, har der nemlig været en boplads, som er den ældste i kommunen, man kender til. Nærmere bestemt i den del af Skalbagen, der ligger lige nord for tunnelen og syd for det vandløb, som hænger sammen med Karlstrup Mosebæk og har udløb i Køge Bugt

Vandløbet blev færdigudgravet i 2014 som en del af et klimatilpasningsprojekt i området, og det har kun været med til at gøre Skalbagen og naturen omkring endnu flottere.

Skalbagen blev fredet i 1956, og det var først her, man begyndte at plante træer på området. Fredningen kom, fordi der var planer om at etablere en campingplads midti, men efter mange års snak frem og tilbage blev de endegyldigt droppet i 1973.

Lige vest for Skalbagen ligger et område, der kaldes for Stejlepladsen. Her stod engang lange rækker af stærke stolper – også kaldet stejler - som fiskere fra Mosede Havn helt op i 1980'erne brugte til at hænge deres fiskegarn på.

25. Ellesmad

Landskabet lige præcis her ved bakken mellem Karlslunde Skov og Karlstrup Møllebæk, på kommunegrænsen mellem Solrød og Greve, er et helt specielt og meget smukt sted. Især når der er heste, der græsser.

Lignende kuperet terræn ser man ikke andre steder, og det blev skabt under istiden. Dalen kaldes Ellesmad, og under 2. verdenskrig blev der her i området gravet tørv.

Ved siden af stien, der føres gennem Ellesmad, lå Møllebækhuset frem til efteråret 2020, hvor Naturstyrelsen, der ejer området, fjernede det. Huset var i gamle dage en landarbejderbolig, som hørte til Bakkebo, der fortsat ligger nordvest for Ellesmad.

Mod øst, tæt på jernbanen mod Ringsted, lå engang Sjællands Patentkalkværk, hvor man arbejdede med kalkbrydning og -brænding fra 1935 til 1943. De første to år hed det Karlstrup Ny Kalkværk. Værket måtte lukke på grund af mangel på brændsel, og selve kalkbruddet blev til en sø.

I dag ligger der en lille, menneskabt bakke på stedet. Ved siden af kan man via en lille træbro cykle eller gå over Møllebakken og videre til Karlslunde Skov.

I 1930'erne, hvor der var mere liv i Karlstrup Møllebæk, var der dambrug ved bækken i området ud til Tåstrupvej.

24. Rådhuset

Den politiske magts centrum. Et rådhus er derfor altid et interessant sted. Det var entreprenørvirksomheden Rasmussen & Schiøtz, der stod bag bygningen, som er fra 1974, og samme år er kommunens byvåben fra. Det forestiller ulvetænder, som sender et historisk signal til Ulvemosen, der er et af kommunens ældste stednavne, og som var det område, der i dag er Havdrup. Desværre er der ikke tale om noget specielt byggeri, og forud for kommunalvalget i 2021 var der snak om at bygge et nyt rådhus, et tårn ved stationen, men det er ikke længere tilfældet.

Lige foran indgangen til rådhuset står den 2,5 meter høje skulptur i rustfri stål, 'Søjle'. Den er lavet af kunstneren Børge Jansberg og blev opstillet i 1994, et år efter hans død. Han var i mange år socialchef i Høje-Taastrup Kommune og var desuden manden bag skulpturen 'Thors Hammer', som står foran rådhuset i Høje-Taastrup. I Rådhushaven bag indgangen står en mindesten for Danmarks udsendte og deres pårørende, som blev indviet i september 2024.

Pladsen ved siden af, der tidligere især var kendt for springvandet, og som binder rådhuset fint sammen med Solrød Center, er blevet forandret en del, så der med beplantede områder og bænke er skabt langt bedre muligheder for både socialt liv og afslapning i ro og fred. Den har fået navnet Solrød Plads og blev i juni 2022 officielt indviet af Emil Blücher, der har været borgmester siden 1. januar 2022. I juni 2024 blev granitskulpturen 'Ægejerne', som den lokale kunstner Klaus Petersen står bag, opstillet på pladsen.

Emil Blücher er fra Liberal Alliance, mens hans fire forgængerne alle kom fra Venstre: Arne Haugaard-Hansen (1970-1991), Mogens Baltzer (1991-2003), Merete Wiid (2003-2005) og Niels Hörup (2006-2021). Portrætmalerier af de tre første hænger i rådhusets vielsesværelse.

Der findes ikke længere nogen byrådssal. Den lå på første sal, som blev ombygget, da der i forbindelse med kommunalreformen i 2007 blev behov for flere kontorer. I stedet for holdes byrådsmøderne typisk i Solrød Bibliotek og Kulturhus, og i ny og næ afholdes de andre steder i kommunen. Også i otte år frem til 1991 blev biblioteket på grund af pladsmangel på rådhuset brugt til byrådsmøder, men dengang vendte de tilbage - da Aktivitets- og frivilligcentret blev indviet.

23. Hulvejskvarteret

Det er i særklasse det mest charmerende villaområde, hvilket først og fremmest skyldes, at de fleste huse mere eller mindre har indrettet sig efter naturen. Især buske og træer vokser meget vildt - til stor glæde for mange egern.

Det er også her, hvor mange af de dyreste og flotteste huse ligger, men det er meget mere end et liebhaverkvarter. Det er et kvarter, man skal opleve på gåben, og uanset om det er sommer eller vinter, morgen eller aften, er det hyggeligt at bevæge sig rundt i.

Den store sti igennem Trylleskoven er en del af den gamle hulvej, men selve Hulvejen ender blindt ved Karlstrup Mosebæk, hvor der indtil for nylig har været en træbro, man kun kunne passere til fods. Herfra kunne man komme hen til et hedeområde, hvorefter man hurtigt var nede ved stranden eller inde i Trylleskoven.

I forbindelse med, at der i 2023/2024 blev sat en såkaldt spunsvæg - en støttende væg - op langs bækken som en del af kystsikringsarbejdet, blev broen fjernet. Det var planen, den skulle sættes op igen, men det er endnu ikke sket, og i skrivende stund står den på parkeringspladsen ved Trylleskoven.

Hulvejen er faktisk den oprindelige landevej tæt på klitterne, og den går ud i Gammel Køgevej, som ligeså er en dejlig vej med mange attraktive huse. Jeg vil især fremhæve to, som ikke ligger langt fra Hulvejen, nærmere bestemt der, hvor Sven Gønges Vej krydser vejen: det gule hus med stråtag fra 1930 og det orange bindingsværkshus fra 1918.

Hulveje findes flere steder i Danmark, og begrebet hulvej dækker over en vej, som er skåret ned i jorden, så der er opstået skrænter på siderne.

22. Møllen

Der har været flere møller rundt om i landsbyerne, men de er ærgerligt nok alle væk på nær den i Solrød Landsby, der stod færdigbygget i 1889, og som oprindeligt hed Karensminde Mølle. Desværre har den ingen vinger mere. Det havde ellers været helt perfekt. Den sidste vinge faldt af under en storm i 1978.

Møllen er heldigvis blevet restaureret, og med ny vitalitet er den omdannet til fem moderne lejligheder, hvilket skete i 2005. Her satte man samtidig et gammelt møllehjul ind i stendiget ud til vejen, hvilket ganske elegant signalerer både sammenhæng og historisk bevidsthed.

Der er tale om en såkaldt hollandsk mølle, hvor den øverste del, kaldet møllehatten, har været bevægelig. Det var ikke tilfældet ved en stubmølle, der var den almindelige mølletype, inden den hollandske udgave for alvor blev populær rundt om i landet i slutningen af 1700-tallet.

I alt har der været fem hollandske møller i kommunens område. I Naurbjerg, Jersie, Havdrup, Gammel Havdrup og så i Solrød. De kom alle til i anden halvdel af 1800-tallet.

Solrød Mølle var i brug frem til 1962, og i årene efter 2. verdenskrig var det kun med hjælp fra en motor.

Et område bag Solrød Mølle er i flere hundrede år blevet kaldt for Møllebjerg, idet der tilbage i 1600-tallet og måske endda tidligere formentlig lå en stubmølle. Møllebjerg er i dag også navnet på en vej mellem Køge Bugt Privatskole og Solrød Annekskirkegård, få hundrede meter fra Solrød Mølle.

21. Havdrup Station og Bymidte

Stationsbygningen er fra 1870 og har ikke ændret sig meget siden. På den måde er den mere end noget andet et symbol på den periode, hvor Havdrup udviklede sig til at blive den nuværende kommunes største by takket være placeringen på jernbanestrækningen mellem Køge og Roskilde. Det var den københavnske arkitekt Charles Abrahams, der tegnede bygningen. Han stod også bag stationsbygningen i Næstved og flere andre stationsbygninger i det sydlige Sjælland samt blandt andet Krebs' Skole i København, hvor daværende kronprins Frederik og prins Joachim gik.

Bymidten ved stationen står som historisk kontrast. Den nuværende bymidte blev indviet i 2018, så i stedet for trafik er der nu et parklignende arrangement, hvor især børn kan boltre sig. Omkring bymidten står også den gamle hotelbygning og mindestenen, hvor der står: "Her paa Ulvemosen hyldede bønderne grev Christoffer af Oldenborg på Christian den andens vegne den 26. juni 1534." Stenen blev rejst i 1915 af Havdrup Borger- og Håndværkerforening, der ville markere en vigtig begivenhed i danmarkshistorien, og det blev så den borgerkrigslignende Grevens Fejde fra 1534 til 1536, hvor Christian 2. var endt som taber og dermed ikke lykkedes med at genvinde tronen. Sejrherren blev den regerende konge, Christian 3., støttet af feltherren Johan Rantzau.

Stenen stammer fra Ole Hansens fødegård, Dyssegård i Gadstrup mellem Havdrup og Roskilde. Ole Hansen var en lokal ildsjæl med stor interesse for historie og naturen. Det var ham og urmageren Lars Nielsen Enebo, der fik idéen til at rejse en sten. Til at begynde med stod den i en lille have ved Havdrup Andelsbageri, der lukkede i 1978, og som lå lidt nede af Møllemarken, tæt på dens nuværende placering. Ole Hansen fik 14 år senere sin egen mindesten i Solrød Strandpark.

Især i slutningen af 1800-tallet blev en plads, der ikke findes længere, brugt til store politiske møder. Den lå ved siden af kroen, der brændte i 1928, hvorpå et hotel blev opført i stedet for.

20. Jersie Forsamlingshus

Her er der tale om et klassisk forsamlingshus med lokalhistorisk pondus. Stærkest i den kollektive erindring står måske Gasolin-koncerterne i 1970'erne, hvor der på musikfronten næppe var nogen herhjemme, der var større end Kim Larsen og co.

Derudover har andre store navne som Benny Andersen og Poul Dissing, Lone Kellermann, Lis Sørensen og Sebastian optrådt i huset fra 1898, og der er stadig masser af aktivitet og ikke mindst optrædende kunstnere.

Især Jens Nielsen, der var formand for forsamlingshuset fra 1974 til 1997, har spillet en stor rolle i dets historie. Det var ham, der fik Gasolin til at optræde, og som trommeslager i husorkestret Doctors Jazz spillede han der selv en del.

Jens Nielsen, der i 1970 var flyttet til Solrød, hvor han også havde sin lægepraksis, var desuden blandt initiativtagerne til Køge Bugt Kunstforening, der blandt andet holder til i Jersie Forsamlingshus. Han døde i maj 2020, 91 år gammel.

Blandt talerne ved indvielsen i 1898 var Venstremanden Peter Adler Alberti, som senere repræsenterede området i Folketinget, men som især huskes for efterfølgende at sidde i fængsel i syv år for bedrageri.

19. Korporalskroen og købmandsgården

Kroen hed tidligere Godaftenkroen og nævnes i skriftlige kilder første gang i 1690, men blev formentlig bygget omkring 100 år tidligere, da man under udgravninger har fundet stolpehuller, der kan dateres til slutningen af 1500-tallet. I 1736 fik kroen kongeligt privilegium til eksempelvis at brygge øl. Dengang lå den på hjørnet af den nuværende Cementvej og Gammel Køge Landevej, i det nuværende Trylleskov Strand-område.

Kroens mest prominente gæst kan meget vel have været den svenske konge Karl 10. Gustav. Ifølge bogen 'Køgevej – og dens historie gennem 200 år' står der nemlig, at det "menes", at han i 1658, under svenskekrigene, "holdt hvil her hos kromanden Oluf Pedersen, inden han drog videre med sine tropper til København."

I 1789 blev kroen flyttet til den nuværende placering, ved Møllebækken og vejen til Tåstrup, der blev anlagt i 1785. Her ligger den stadig og har i mange år fungeret som restaurant uden mulighed for overnatning.

I den ene af længerne bag ved kroen lå Møllebækkens Købmandsgård fra 2003 og 20 år frem. I de fleste år bestod den af en gammeldags købmandsbutik i stueetagen, mens der var julebutik med tilhørende juleudstilling på første sal. Siden foråret 2023 er det Helenas Rum, der er en butik med fokus på "det gode haveliv", som har ligget der. I længen ved siden af har man blandt andet kunnet købe is, hvilket desværre ikke længere er muligt.

18. Justitsrådsbakken

Langs grænsen mellem Solrød og Greve ligger forskellige dele af Tunestillingen, der var en forsvarslinje, der strakte sig fra Mosede til Roskilde. Behovet for den opstod i begyndelsen af 1. verdenskrig, der varede fra 1914 til 1918, og som Danmark ikke deltog i.

Tunestillingen skulle sørge for, at fjendtlige tropper ikke kunne få adgang til København og blev anlagt fra 1915 til 1918 som en udbygning af Vestvolden fra Køge Bugt til Utterslev Mose, der som en del af Københavns Befæstning var blevet opført omkring 25 år tidligere. Men allerede under 1. verdenskrig stod det dog klart, at stillingen reelt ikke var tidssvarende nok, og derfor blev den nedlagt året efter krigens afslutning, og i 1920 var hele Københavns Befæstning nedlagt.

I Solrød Kommune er det bedste sted at få et indtryk af Tunestillingen helt oppe i det nordvestlige Karlstrup, hvor der ligger to såkaldte flankeringshuler i beton. Det ene er på Justitsrådsbakken, mens det andet ligger på Vendals Bakke i Greve. Der er rigtig god udsigt til dem fra Hedebostien, som går igennem området. De var en del af en fremskudt stilling.

På den sydlige side af Justitsrådsbakken er der også elementer tilbage fra Tunestillingen. De kan ikke ses fra offentlig vej, men man kan fornemme, hvor de er, da de er dækket af buske og småtræer. I udkanten af Bakkegårdens have og mellem markerne mod øst findes der mod syd således rester af en skyttegrav, som længst væk fra Bakkegården ender ved et flankeringsgalleri, der blev kaldt for Justitsrådsgalleri III. Små 200 meter vest for Bakkegårdsvej findes midt på marken et tilsvarende galleri, Justitsrådsgalleri I. Der er tale om betondækkede gallerier, hvor der var plads til flere soldater og en del udstyr.

Mosede Fort, der indgik i Tunestillingen, er i dag et museum om 1. verdenskrig. Det åbnede i forbindelse med 100-året for krigens begyndelse og hører under Greve Museum.

17. Solrød Strandkirke

Det er min lokale kirke og en kirke, som har en stor plads i mit hjerte. Der er en helt særlig fredfyldt aura i den, synes jeg, men da den er fra 1982 - og blev udbygget i 1998 - har den selvfølgelig ikke samme historiske dimensioner, som de øvrige kirker i kommunen har.

Den er tegnet af de lokale arkitekter Niels Munk og Keld Wohlert, der også står bag møblerne i kirkesalen, og sidstnævnte har desuden tegnet orglet, der blev indviet i 1988, og som er formet som bølger. Akkurat som de store vægtæpper, der er lavet af væversken Vibeke Gregers. Dåbsfad samt altersølv og -lysestager er lavet af sølvsmeden Ib Bluitgen, der fra 1950 til 1961 stod i spidsen for Georg Jensens tegnestue og er blandt dem, som var med til at gøre dansk design berømt rundt om i verden. Han døde i 2013, 91 år gammel.

Generelt er der mange ting, man kan nyde rundt omkring i kirken. Eksempelvis det spektakulære alterkors af krystaller, som Karen Strand har skabt, og lysinstallationerne på den ene væg samt stagerne i våbenhuset, som er lavet af designeren Maj Winther Christensen.

Kirken har desuden en dejlig have, som man siden sommeren 2021 har kunnet sidde og nyde på en halvmåneformet træbænk. Og ved siden af kirken, på hjørnet af Mosevej og Solrød Strandvej, står en mindesten for befrielsen, som Solrød Strand Grundejerforening rejste i 1947. En sten, som man fandt på en grund ved stranden.

Tidligere lå der en trækirke samme sted. Den var fra 1938 og blev kaldt for 'Vorherres sommerhus'. Da Solrød Strandkirke skulle opføres, blev bygningen flyttet til Lærkevænget i Jersie, hvor den blandt andet blev brugt som børnehave - indtil den i 2005 blev revet ned. Dele af den blev solgt til genbrug, mens resten blev kasseret.

16. Staunings Ø

Der er tale om en fredet halvø, der er omkring to kilometer lang, og som har et meget rigt fugleliv.

Daværende statsminister, socialdemokraten Thorvald Stauning, besøgte halvøen, da en af broerne ud til den blev indviet i 1941, og historien går på, at den hedder Staunings Ø, fordi Politikens chefredaktør, Henrik Cavling, ringede til den lokale sognerådsformand i anledning af indvielsen og spurgte, hvilket navn halvøen havde. Da den ikke havde noget, sagde han: ”Så kalder vi den Staunings Ø”. Men det er tilsyneladende blot en anekdote. Lokalhistorikeren J.C. Strunge Jensen har i hvert fald påpeget, at navnet Staunings Ø allerede optrådte i Roskilde Tidende i 1939. Men det er en god anekdote.

Staunings Ø forbindes desuden med en tragisk historie fra 1947, hvor seks børn fra Kirke Skensved Skole druknede, da de havnede i det, der kaldes hestehuller.

Fra 1. april til 15. juli er der ikke adgang til det yderste af Staunings Ø, idet dværgternen, verdens mindste terne, yngler dér i den periode og er en truet fugleart. I gamle dage var det meget almindeligt at se sæler ved Staunings Ø. Der kan stadig dukke sæler op, men det sker sjældent.

Fra det nye fugletårn er der en pragtfuld udsigt udover Staunings Ø og resten af området.

Ud for Staunings Ø ligger tre fredede træskribsvrag på to-tre meters dybde. De er formentlig forlist i forbindelse med stormfloden i 1872.

I oktober 2023 blev området også ramt af en stormflod, der blandt andet resulterede i, at en del af klitterne skyllede væk, så der opstod små klinter.

15. Karlstrup Nyskov

Der er i dag tale om en tætbevokset skov med mange gode stier og et ret bakket terræn, som gravemaskiner har været med til at skabe. For fra omkring 1880 blev området brugt som grusgrav. Men det stammer i høj grad også tilbage fra perioden efter istiden, hvor smeltevand skar igennem landskabet. Vildmoseløbet, der i dag markerer grænsen til Greve Kommune, blev på samme måde skabt dengang.

Karen Strand (1924-2000), som var guldsmed og en anerkendt smykkekunstner, arvede området fra sin far midt i 1970'erne. Han havde anlagt en plantage, men hun havde planer om at skabe et center for brugskunst, hvilket hun ikke fik lov til af kommunen, som i stedet for købte området i 1979.

Karen Strand boede selv en periode i Karlstrup og havde værksted i skoven, og efterfølgende boede hun nogle år i Jersie Landsby. I 1982 designede hun alterkorset i Solrød Strandkirke, og i 1983 fremstillede hun 'Rundt Relief' af blandt andet bjergkrystaller til biblioteket i Solrød, hvor det stadig hænger.

I 1983 flyttede Karen Strand til Møn, og i 1993 åbnede Danmarks Smykkemuseum i Stege på Møn på hendes initiativ.

I dag bruges Karlstrup Nyskov især af børn, idet en skovbørnehave holder til i den nordlige del af skoven. Det gule hus, der hører til skovbørnehaven, var oprindeligt en staldbygning - fra dengang, hvor Karen Strands far ejede området. Ved siden af ligger en naturlegeplads med shelter og bålplads, som ofte er i brug.

14. Solrød Center

Jeg holder meget af vores center, hvor der efter min mening er mere gågadestemning end egentlig centerstemning, og jeg er meget taknemmelig for, at centeret aldrig er blevet overdækket, hvilket ville skabe en helt anderledes atmosfære.

Jeg holder især af det på en sommerdag, hvor der er musik fra scenen og masser af mennesker. Men også den fredag eftermiddag sidst i november, hvor juletræet tændes, der sælges gløgg og æbleskiver, og det vrimler med børn, er ganske særlig.

Landskabsarkitekttegnestuen Ginman Harboe Borup stod i 1975 for udformningen af centrets udendørsarealer. Tegnestuen stod også bag området omkring Uglegårdsskolen og er i dag videreført under navnet GBH Landskabsarkitekter.

Den første del kaldet Solrød Center Vest blev officielt indviet i 1976, og i 1987 åbnede Solrød Center Øst, hvorefter der løbende kom nye bygninger til. I 2005 stod det nuværende byggeri ved strandvejstorvet således færdigt, og dermed blev der især med de to højhuse skabt en åben, nutidig port til Solrød Center, hvor der udover butikker og supermarkeder er en række spisesteder, hvilket er med til at give et godt liv i centret.

Solrød Center Øst blev i årene frem til 2016 udvidet langs Solrød Strandvej mod Solrød Byvej, hvor der er et fint, lille anlæg med et par store bænke, hvorfra man kan følge med i trafikken eller blot hvile benene. Og så er det her, Solrød Bæk igen kan ses, idet den er afdækket, mens den løber under Solrød Center.

Navnet på det område, som Solrød Center ligger i, er Strandmarken, men det bruges sjældent i dag. I gamle dage lå der husmandssteder og mindre gårde.

13. Tryllevælde Badehotel

De brølende 20'ere blev årtiet kaldt. Gangsteren Al Capone huserede i Chicago, man dansede charleston overalt, og det bedre borgerskab i København tog på badeferie uden for storbyen.
Et af de steder, der så dagens lys i det årti, var Tryllevælde Badehotel, som i dag er kommunens flotteste villa med en fantastisk historie, beliggende i Hulvejskvarteret tæt på Karlstrup Møllebæks udløb.

Badehotellets hovedbygning med sit karakteristiske bindingsværk blev oprindeligt opført som et luksuøst sommerhus, men blev i 1928 omdannet til badehotel, og i de første otte år kunne man med skibet Strandgreven endda sejle fra hovedstaden til en anløbsbro på stranden ud for. Gæsterne kunne i en periode også muntre sig på en enorm vandrutsjebane lavet af træ.

Det lukkede som badehotel i 1949, og efter en periode som lejrskole har det nu i mange år været en herskabsvilla. På grundene omkring, hvor der nu ligger attraktive, men lidt mindre villaer, lå engang bygninger, der hørte til badehotellet, men de blev solgt fra, inden det lukkede.

Det tidligere badehotel kan både ses fra stranden og vejen bagved, hvor det med en tårnbygning faktisk ser lidt anderledes, men ikke mindre charmerende ud.

12. Karlstrup Mose og Engstrup Mose

Et stort naturområde med masser af stier, der inkluderer Stormosen, Magleenge, Hovengen og Vaseeng. Området hænger desuden sammen med Karlslunde Mose i Greve Kommune.

De bedste ture, jeg har haft her, har været om morgenen, hvor det er lettest at se mange rådyr, inden de gemmer sig.

Køerne smutter til gengæld ikke, når man kommer forbi, og når de står i en flok, tygger på græs og er helt rolige, er der nærmest lidt savanne-stemning over det.

Få meter på den anden side af grænsen til Greve står et fugletårn, som blandt andet Danmarks Naturfredningsforenings afdeling i Solrød står bag, og hvor man med en kikkert kan se nærmere på tårnfalke, traner og en lang række andre fugle, der flyver rundt over området. Derudover findes der i pilekrattet nattergale, hvis sang man om sommeren kan høre både morgen og aften.

To steder kan man gå eller cykle over til Karlstrup Skov-området. Der er en bro over til Firemileskoven, og langs grænsen til Karlslunde kan man komme under motorvejen, hvilket også fungerer som en såkaldt faunapassage for både små og store dyr.

I området øst for moserne var der - lige som ved stranden - tidligere mange fritidshuse, men i dag er der tale om helårsbeboelse.

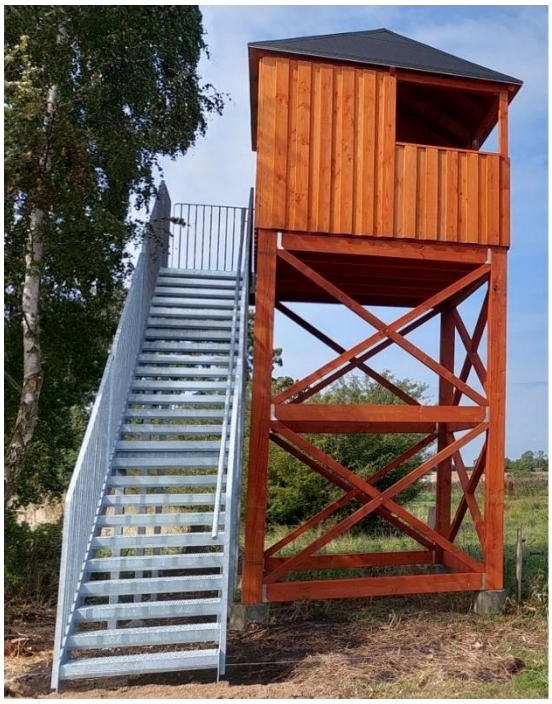

11. Fugletårnet ved Havdrup Mose

Dette er et unikt sted. Der er store chancer for, at man er den eneste, der er der, da det ligger lidt gemt, og man skal nærmest vide, det findes, for at støde på det. Der er kun en vej dertil, og det er en sti fra Hastrupvej tæt på Gammel Havdrup.

Her er en flot udsigt, og man skal op i det syv meter høje tårn for at kunne se hele moseområdet, der udover tre søer består af kratskov, eng og rørskov, og det vrimler med forskellige fuglearter - heriblandt traner, musvåger og spurvehøge. Derfor er det en god idé at have en kikkert med.

Havdrup Mose og den nærtliggende Snoldelev Mose blev begge fredet i 1978. De er en del af Ramsødalen, som er en tunneldal, der strækker sig fra Roskilde Fjor til Køge Bugt, og som blev skabt tilbage i istiden, der sluttede for knap 12.000 år siden.

Moserne indgår i Natura 2000, som dækker over naturbeskyttelsesområder i alle EU-lande. I Danmark findes der 257 Natura 2000-områder, hvoraf to af dem ligger i Solrød Kommune. Det andet er Staunings Ø.

Det nuværende fugletårn blev sat op i begyndelsen af september 2022, hvor det afløste det oprindelige tårn, der havde stået der siden 1999. Det blev kaldt for Havdruptårnet, men blev også omtalt som Sortterneskjulet, da sortternen var hovedårsag til, at moseområdet i sin tid blev fredet. Men siden 1980 har den lille fugl ikke med sikkerhed ynglet i området, og den er senest observeret der i 1994.

10. Lagunen

Mellem halvøerne Staunings Ø og Ølsemagle Revl, som ligger i Køge Kommune, og fastlandet ligger en lavvandet lagune, som med tiden vil blive omdannet til moseområde, da døde planter og sand langsomt er ved at fylde den op. Lagunen er rig på mange forskellige plantearter, og fra de to broer kan man som regel komme tæt på ænder og svaner, der er blandt de mange fugle, der holder til her.

Tidligere blev strandengene ved lagunen brugt til kvæg og får. Nu er her stier og bænke, og det er et ideelt område til gåture, og man kan nyde hele området fra toppen af det 7,5 meter høje fugletårn, kommunens højeste, der stod færdig til brug i efteråret 2020. Tårnet er sekskantet og diskret placeret mellem høje træer, og det er oplagt at tage en kikkert med. Uanset om man ønsker at observere fuglelivet eller blot vil kigge langt udover Køge Bugt.

Tæt på fugletårnet kan man se to træskulpturer, en flodhest og en krokodille, der er lavet af Peter Hausgaard Gregersen og Mikkel Duusgaard. Skulpturerne har stået der siden 2018 og børn må meget gerne lege på dem. De to trækunstnere er også ophavsmænd til træskulpturer i nogle af områdets daginstitutioner. Det er Jersie Strand Grundejerforenings nu nedlagte JSG-Fonden, der økonomisk har stået bag både fugletårnet og træskulpturerne. I 2022 fik flodhesten og krokodillen selskab af en løve, som træskulptøren Allan Bo Jensen har lavet.

Under stormfloden i slutningen af oktober 2023 væltede mange træer ved lagunen. Flere af dem var meget store, og det har desværre har sat et tydelig præg på det smukke område, der er en del af Jersie Strandpark.

9. Trylleskoven

Det magiske navn har ingen officiel oprindelse, men skyldes formentlig de forvredne grene og krumbøjede træer, der er blevet skabt af vind og vejr, og som i lysningen giver skoven en eventyrlig atmosfære, hvor der ikke skal megen fantasi til at forestille sig, at der færdes trolde, som gemmer sig i huler under skovbunden.

Oprindeligt var skoven en fyrretræsplantage, som blev plantet i slutningen af 1800-tallet for at forhindre sandflugt. Siden har den udviklet sig med flere forskellige træarter omgivet af hedelandskab, der er blandt de sidste rester af Heden eller Hedeboegnen. Det var engang et stort mose- og hedeområde mellem Roskilde, Køge og København og har blandt andet lagt navn til Hedehusene. På lyngheden nord for skoven finder man blandt andet den sidste midtsjællandske bestand af sommerfuglen argusblåfugl, som bedst kan opleves i august.

I 1914 blev der fri adgang til skoven, og den blev fredet i 1928. Først i 1984 var hele området - kaldet Karlstrup Strandpark - dog blevet fredet. Området blev i gamle dage kaldt for Jærnen eller Jernen. Et stednavn, man kan datere til slutningen af 1600-tallet, og som kommer fra det gammeldanske ord iathur, der betyder kant eller rand.

I 2015 blev en stor picnicplads i træ indviet indeholdende adskillige spisepladser, bålsted og legeområde med et lille skib i centrum, og det har alt sammen været meget benyttet. Den ligger i skovens lysning, og i flere år efter indvielsen holdt Trylleboden, en serveringsvogn, der bød på kaffe, is med mere, til stor glæde for mange mennesker til på pladsen hver sommer. Men det stoppede den desværre med i 2021.

I 2023 blev grantræer i et større område nær Trylleskovens hovedindgang desværre fældet, men det var nødvendigt, idet de var angrebet af snudebiller, og man frygtede, at billerne ville brede sig.

8. Gravhøjene

Lige nord for Solrød Landsby ligger otte gravhøje fra bronzealderen, nærmere bestemt mellem 1.800 og 1.000 år før vor tidsregning, som et synligt bevis på, at der allerede dengang boede en del mennesker i området.

Gravhøjene var en måde, man kunne mindes de døde på, men det var kun de rige, som blev begravet på denne måde. Det er meget ressourcekrævende at åbne en gravhøj, og endnu er ingen af gravhøjene blevet åbnet.

Der findes i dag 22.000 fredede gravhøje i Danmark, og der findes rester af tre gange så mange, der er pløjet ned, eller som på anden vis er forsvundet - heriblandt flere forskellige steder i Solrød. Alene i området ved Solrød Landsby har der engang formentlig været 14 gravhøje. Ifølge eksperter kan vi i Danmark faktisk have haft helt op til 300.000 gravhøje i alt.

Syv af de otte eksisterende i Solrød ligger på marker, der tilhører Nidogård. Man må dog gerne benytte stien ud til gravhøjene, så man kan komme tæt på - man skal blot spørge om lov, inden man spadserer ud til dem.

Man kan også nyde synet af gravhøjene fra annekskirkegården, som støder op til markerne, og lige ved siden af ligger den sidste gravhøj.

7. Kirke Skensved Kirke

Selv om kirken er den yngste af Solrød Kommunes fem landsbykirker, er landsbyen den ældst omtalte. Den nævnes nemlig i et brev fra Pave Alexander IV til Roskilde Frue Kloster fra 1257. Den gotiske kirke er først fra 1300-tallet, men der har samme sted formentlig været en anden kirke, som blev bygget op imod 200 år tidligere. Desværre er der ikke længere faste gudstjenester i kirken, idet den kun er i brug ved særlige lejligheder.

Kirkekunstneren Johan Thomas Skovgaard (1888-1977) har stået bag tre glasmalerier i kirken. De forestiller Kristus, Gudslammet og Helligåndsduen. Hans far var den berømte Joakim Skovgaard, der først og fremmest er kendt for sin udsmykning af Viborg Domkirke.

Inde i kirken i Kirke Skensved kan man desuden se en mindetavle med navnene på seks børn fra Kirke Skensved Skole, der druknede ud for Staunings Ø i 1947, efter at de var blevet fanget i hestehuller, og som ligger begravet på kirkegården.

Oluf Høfding var præst i både Havdrup og Kirke Skensved fra 1694 og hele 61 år frem, og han er måske den mest markante præsteskikkelse, der har været i området. Både fordi han var der i så mange år, og fordi han var genstand for nogle utrolige historier. I den lokalhistoriske bog 'Havdrup-Solrød - Træk af de to sognes historie' fra 1935 kan man eksempelvis læse, at der gik historier om, at han havde en overnaturlig evne, som betød, at han kunne mærke, hvis der var en tyveknægt på spil på præstegården - uanset om han var hjemme eller ej. Oluf Høfding og hans hustru blev begravet i Kirke Skensved Kirkes kor, og det fortælles, at han efter sin død slog en murersvend ned, fordi denne af nysgerrighed havde åbnet hans kiste.

Kirken blev brugt som location i den populære filmkomedie 'Klassefesten 2: Begravelsen' fra 2014.

6. Jersie Kirke

Kirken er fra omkring 1200 - i hvert fald den ældste del af den - og den er i høj grad et idyllisk omdrejningspunkt for landsbyen Jersie. Den lille hyggelige hovedgade med mange fine, gamle huse, kaldet Byvejen, splittes fra øst nemlig i Nordre Byvej og Søndre Byvej, der går på hver sin side af kirken og samles igen mod vest.

Kirken er bygget i romansk stil, men med en nyere forlængelse mod øst i gotisk stil. Engang var hele kirken hvidkalket, men i dag er den det kun delvist. Kirken omkranses af kirkegården, der er blevet udvidet i flere omgange.

Kirken gennemgik en stor renovering fra 2009 til 2010, og bag det arbejde stod i fællesskab den lokale arkitekt Keld Wohlert, Nationalmuseet og væveren og designeren Vibeke Gregers, der både har lavet kirkens altertæppe og alterbordsforhæng, og som har været med til at udsmykke adskillige kirker over hele landet. Har for eksempel stået bag vægtæppet i Solrød Strandkirke. Ved samme lejlighed blev Johan Thomas Skovgaards fine glasmalerier, som siden 1953 havde fungeret som vinduer i koret, taget ned og placeret i våbenhuset.

Dines Jensen Jersin var præst i Jersie fra 1587 til 1603, og når jeg nævner ham, er det, fordi hans søn, Jens Dinesen Jersin, der blev født i præstegården i 1587 eller 1588, blev en af landets mest markante præsteskikkelser. Han stod blandt andet for at opdrage og undervise et par af Christian 4.s sønner og var biskop i Ribe fra 1629 og frem til sin død i 1634.

Ved siden af Jersie Kirke, i nummer 28 på Nordre Byvej, boede Lars Pedersen ”Hugger” (1791-1860), der lavede de såkaldte ’Jersie-stole’, og det var også her, han havde sit værksted. Køge Museum har flere af stolene, men de er p.t. desværre ikke en del af den faste udstilling. Stolene havde inskriptionen ”Sid på mig - hviil dig’. Huset, som Lars Pedersen ”Hugger” boede i, er for længst revet ned, og der ligger et nyt fra 1956.

5. Havdrup Kirke

Den ældste del af den smukke landsbykirke er fra første halvdel af det 13. århundrede, og den gule farve er ofte det, folk bider mærke i, når de ser den for første gang. At den lige som Solrød Kirke er gul, skyldes ifølge traditionen det tidligere tilhørsforhold til Vallø Stift - fra engang i 1700-tallet og frem til 1913. Og man skal blot til Højelse, få kilometer syd for Kirke Skensved, for at finde endnu en gul kirke, der har hørt til Vallø Stift. Kirken ligger i dag i landsbyen, der kaldes Gammel Havdrup, men som i gamle dage var Havdrup, mens det nuværende Havdrup blev kaldt Ulvemosen.

Havdrup Kirke er bygget i romansk stil, med tilbygninger, tårn og våbenhus i sengotisk stil. Kirkens prædikestol og stolestader blev restaureret og fornyet i 1923, og det arbejde blev udført af billedskæreren Poul Borre, der en stor del af sit liv boede på Sallevvej i Havdrup, og som har udført lignende arbejde i mange andre kirker. Heriblandt Solrød Kirke, hvor han har lavet de nuværende altervinger. Poul Borre døde i 1978 og blev 94 år gammel.

Som et resultat af reformationen i 1536 overtog kongen administrationen af landets kirker, og kort tid efter var Havdrup Kirke lige som Solrød Kirke og Kirke Skensved Kirke tæt på at blive revet ned. For Christian 3. befalede igennem et såkaldt klemmebrev, et brev med kongens segl (klemme), at mange kirker rundt om i Danmark af hensyn til landets økonomi skulle rives ned. Det skete heldigvis aldrig. 11 kirker i Roskilde Stift fik den besked, men Freerslev Kirke blev som den eneste revet ned.

Havdrup Kirke fik en del omtale i medierne i begyndelsen af coronapandemien, i 2020, hvor landets kirker ikke måtte afholde gudstjenester, idet sognepræst Kristine Stricker Hestbech på opfindsom vis i stedet for prædikede fra tårnet, så folk kunne lytte med fra kirkegården eller andre steder i byen.

I maj 2023 blev Præsteengen indviet. Et rekreativt område, der tidligere blev brugt til landbrug, og som man kommer ud til via en åbning i kirkegårdsmuren og en lille hulvej langs præstegårdshaven.

4. Solrød Kirke

Den gulkalkede landsbykirke lyser i bogstaveligste forstand op i hjertet af Solrød Landsby, og den stammer fra begyndelsen af 1200-tallet, hvor de ældste dele kan dateres til. Siden er den blevet ombygget i flere omgange. Der er tale om et romansk skib - med en østlig del i gotisk stil - samt et sengotisk tårn og våbenhus.

Døbefonten af granit er formentlig fra kirkens første år, mens dåbsfadet er fra slutningen af 1500-tallet. Af det nuværende inventar skal også nævnes de 12 ældste stolestadegavle, der står forrest i kirken og er lavet i perioden 1550-1575, samt prædikestolen, som er fra omkring 1590.

Siden 1852 har der hængt en tavle til minde om tre lokale soldater, der døde under treårskrigen fra 1848 til 1851 – også kaldet 1. slesvigske krig.

Blandt de begravede på kirkegården ligger socialdemokraten Urban Hansen, der fra 1962 til 1976 var overborgmester i København, og som nød sit otium i Solrød Strand. Som overborgmester stod han blandt andet bag den almene boligbebyggelse Urbanplanen på Amager.

Uden for kirkegården er en hyggelig have med bænke, og på den modsatte side af vejen, lige ved Solrød Bæk, findes desuden et lille anlæg, hvor man kan nyde synet af den glansfulde kirke.

Kirken har haft mange forskellige ejere, og først i 1910 overtog Solrød Sogn kirken fra Vallø Stift. Sognet har i dag to kirker - den anden er Solrød Strandkirke, hvor sognets faste gudstjenester finder sted.

At mange andre end folk i Solrød sætter stor pris på Solrød Kirke, fik man bevis for i november 2020, hvor den prydede forsiden af Familie Journal, idet ugebladet kårede den til årets julekirke.

3. Karlstrup Kirke

Kirkens historie går tilbage til 1100-tallet, hvor en stormandsgård opstod på stedet, og den udviklede sig til et borganlæg, som kirken var en del af. Stormandsgården har været omgivet af en vold og to voldgrave, og at der var behov for at kunne forsvare sig på sådan en måde, viser, hvor urolige tiderne var tilbage i begyndelsen af middelalderen.

Stormandsgården, der svarer lidt til de herregårde, vi kender i dag, forsvandt omkring år 1400. Udover kirken er kun motten - jordhøjen ved siden af - tilbage. Den var en del af borganlægget, og under udgravninger har man fundet ud af, at der har ligget et rundt tårn af træ på den, hvorfra man har kunnet se ud til Køge Bugt, som dengang lå cirka en kilometer tættere på.

Karlstrup Møllebæk løber i dag lige så stille forbi kirken - med det senromantiske skib og kor fra omkring år 1200 og det gotiske tårn og våbenhus, som begge kom til cirka 200 år senere. Og dengang, der var voldgrave, hang bækken sammen med den yderste af dem.

Der findes forskellige versioner af et sagn, der handler om, at kirken egentlig skulle have ligget midt i Karlstrup, men hver gang man gik i gang med at bygge, blev stenene om natten fjernet af nisser. Efter et stykke tid opgav man at bygge kirken inde i landsbyen, og i stedet blev den opført der, hvor nisserne hver nat havde lagt stenene.

Inde i kirken er der meget, der er værd at lægge mærke til, og enkelte ting er meget gamle. De gotiske kalkmalerier fra slutningen af 1300-tallet blev efter at have været skjult i flere hundrede år afdækket i 1988-1989. Bispefiguren er også fra 1300-tallet og var oprindeligt en del af et sidealter. Endnu ældre er døbefonten, der har samme alder som de ældste dele af kirken.

Også lang tid inden stormandsgården blev anlagt, var området bebygget. Man har således fundet spor af et hus fra før år 500.

2. Kalkgraven

Førstegangsbesøgende bliver altid overrasket og ganske imponeret over synet, når de står ved kanten til Karlstrup Kalkgrav, der med sin rolige, blågrønne sø i dag er en fredfyldt oase.

Man har kendt til kalken på stedet siden midten af 1700-tallet, men det var først, da kammerherre Carlsen fra Gammel Køgegaard, ti kilometer syd på, hundrede år senere udlejede området til sømanden Fritz Ferdinand Richter, at man begyndte at bryde kalken. Produktionen blev siden overtaget af først A/S Kagstrup Kalkværker og derpå Aalborg Portland, som etablerede Cementfabrikken Karlstrup.

I 1975 stoppede produktionen, fabrikken lukkede, vandstanden begyndte langsomt at stige, og kalkgraven udviklede sig derefter til et grønt og rekreativt område, hvor man kan fiske, gå ture og nyde solnedgangen fra en bænk på østsiden.

Man kan også lede efter fossiler af søpindsvin eller muslinger. For kalkgraven gemmer desuden på en historie, der rækker endnu længere tilbage i tiden. Faktisk mere end 65 millioner år. Det tykke kalklag blev nemlig dannet i den såkaldte kridttid, der begyndte for 100 millioner år siden, hvor en stor del af Danmark var dækket af hav. Når dyrene døde, sank de til bunds og var på den måde med til at danne kalken, der også kendes fra de berømte klinter på Stevns og Møn.

Søen er i dag op til 14 meter dyb, og for at fastholde, at vandspejlet ligger fire meter under havets overflade, pumpes der på grund af den store tilstrømning af grund- og kildevand årligt 600.000 kubikmeter vand ud i Køge Bugt.

Både lige før og lige efter årtusindskiftet arbejdede lokale kræfter på at få lavet en form for museum eller udstillingshal ved kalkgraven. I spil var først en ottekantet industribygning kaldet Stjernen, som lå der i forvejen, og dernæst trækirken, der blev brugt, inden Solrød Strandkirke blev bygget samme sted. Men idéerne var aldrig tæt på at blive realiseret.

1. Stranden

Havet udgør mere end noget andet kommunens DNA. Kyststrækningen er seks kilometer lang, og der er hele vejen tale om sandstrand, hvilket giver området en nærmest ferieagtig atmosfære hele året rundt. Der er ingen havn, men fra forskellige sider har der været leget med tanken om at få en bygget. Området egner sig dog reelt ikke til det, og man skal som regel også et pænt stykke ud i vandet, før det bliver dybt. Der er så godt som ingen sten, og om sommeren er stranden derfor et ideelt sted for især børnefamilier.

Karlstrup, Solrød og Jersie Strand er placeret dybest inde i Køge Bugt, og horisonten, hvor Sverige i godt vejr kan skimtes, er altid rammet ind af København og dens forstæder på den ene side og Køge og det delvist skovklædte Stevns på den anden. Men udsigten er aldrig den samme. Vejrets gøren og laden får konstant havet og himlens nuancer til at ændre sig. Kommer vinden fra øst, kan havets brusen tilmed høres et pænt stykke ind i landet. Og indimellem kan bølgerne faktisk være rigtig store. Der findes fire badebroer med bænke, og den ud for plantagen ved Duevej rækker som den længste næsten 100 meter ud i vandet, hvorfra der er et pragtfulgt vue hele vejen rundt.

Solopgangen tiltrækker mange mennesker en stor del af året, og enkelte vintre har stranden haft et næsten arktisk præg, når havet langt ud fryser til is. Men for mig er strandområdet smukkest sankthansaften, når de mange bål brænder ved skumringstid, og det vrimler med børn og voksne, mens Holger Drachmanns 'Midsommervise' synges akkompagneret af bålenes knitren.

Den 30. maj 2023 blev det kommunale Strandens Hus for enden af Østre Strandvej indviet, og i slutningen af oktober samme år raserede en stormflod, der gjorde stranden meget bredere, da mange klitter blev "spist" af bølgerne.

Forsvundet fra listen

På denne og de efterfølgende sider fortæller jeg om steder, der tidligere har været en del af top 100-listen, men som af den ene eller anden årsag ikke længere er det. Og sådan er det jo - på godt og ondt kommer nyt til, og gammelt forsvinder. Men fortællingerne skal ikke glemmes, og derfor vil dette supplement til listen ligeledes løbende blive opdateret.

Naurbjerg Mølle

Midt i billedet herover ses resterne af Naurbjerg Mølle. Nærmere bestemt resterne af møllens kampestensfundament, som blev fjernet i 2022. Det meste af møllen var allerede blevet revet ned i 1940'erne.

Mølleresterne havde ikke noget selvstændigt punkt på listen, men indgik som en lille del af fortællingerne om Naverbjergtrolden og Naverbjerg, der er nummer 65 på listen.

Naurbjerg Mølle blev bygget i 1871/1872 og var en af de fem hollandske møller, der har været i kommunen. I dag er møllen i Solrød Landsby den eneste, der er tilbage. Kun vingerne er væk her.

Af de øvrige fire møller er det nu blot den i Jersie, der ikke er helt væk. Der er endda noget mere tilbage, end der var i Naurbjerg. Der eksisterer nemlig to etager. Men hvis man ikke ved, der har været en mølle på Møllebakken 12, vil man ikke nødvendigvis tænke over, at der har været en.

Henrik Starckes hjem

Kunstnerparret Henrik og Dagmar Starcke boede i mange år i nummer 61 på Gammel Køgevej. Et hus med atelier, som de selv fik opført. Forinden havde de boet i et sommerhus ved siden af, som de havde arvet fra hendes far, men som var blevet alt for småt. Men det hvide hus fra 1953 er desværre forsvundet fra listen, hvor det lå som nummer 55, da det i 2022 blev revet ned, og et nyt hus blev opført på grunden.

Henrik Starcke stod bag mange flotte og kendte skulpturer. 'De fire vinde', der i 1964 blev opstillet i Københavns Lufthavn, er det mest kendte værk, der kan ses herhjemme. Desuden vil jeg gerne fremhæve 'Dagmarbrønden' fra 1949 ved Sct. Bendts Kirke i Ringsted og 'Middelfartdrengen' på torvet i den vestfynske by, der har lagt navn til den.

Mest berømt er nok den tre meter høje figur 'Kvinde med fugl', der er malet på teaktræ, og som kan ses i FN-bygningen i New York. Her blev den i 1953 hængt op i den såkaldte Finn Juhl-sal - opkaldt efter den danske arkitekt, der stod for indretningen. Et mindre relief, Henrik Starcke har lavet, hænger i øvrigt i Solrød Bibliotek og Kulturhus.

Henrik Starcke døde i 1973 og er sammen med sin hustru, som døde to år senere, begravet på Karlstrup Kirkegård. På deres gravsted står i stedet for en traditionel gravsten et gravrelief, som han selv har lavet, og som forestiller en hyrdedreng, der vogter får.

Blandt Dagmar Starckes værker kan nævnes gavlmaleriet af en malkepige på Finsensvej på Frederiksberg fra 1952, der siden er blevet restaureret.

I stedet for kunstnerparrets hjem har Green Hills-byggeriet fået en selvstændig plads på listen. Det var til at begynde med en del af afsnittet om Christians Torv og det omkringliggende område.

Solrød Landsbys ældste hus

Huset på billedet herover - den del med det mørke tag og den del med den ene skorsten - er ifølge den nu afdøde lokalhistoriker Kurt Hartvig Petersen Solrød Landsbys ældste hus, opført i 1777.

Huset ligger på Solrød Byvej over for kirken og blev engang kaldt for sergenthuset, da der tidligere havde ligget et andet hus, som tilhørte en sergent.

På et tidspunkt vidste jeg ikke, at der var et ældre hus i kommunen. Derfor optrådte dette hus alene på min oprindelige liste, og efterfølgende indgik det i fortællingen om det hus i Karlstrup, fra 1742, som er det ældste, jeg i de senere år har kendt til, og som nu alene indtager plads nummer 97 på listen.

Det har i mange år været vanskeligt at se, at huset på Solrød Byvej er fra 1700-tallet, og derfor er der næppe ret mange, der skænker det en særlig tanke, når de kommer forbi. Men det har på forskellige måder virkelig spillet en stor rolle i byen.

Der har været værksted, telefoncentral, røgeri og forretninger, men størst lokalt aftryk har det sat med sine år som fungerende forsamlingshus, idet der i 1870 blev lavet en sal, der kunne bruges til dans og andre aktiviteter. Den kom lidt i overskud, da der i 1898 kom et rigtigt forsamlingshus. Den vestlige del af ”salen” blev i 1900-tallet bygget om til garage og tilhører i dag naboejendommen.

Kragekær

Billedet herover er fra sommeren 2020, hvor Kragekær var nummer 89 på min liste. Det var et sted, jeg holdt meget af - hovedsageligt fordi det var som at komme ind i en helt anden verden, når man kom dertil via tunnelen under motorvejen. I løbet af få sekunder gik man fra et traditionelt forstadsmiljø med række- og parcelhuse i Jersie Strand til landlige og meget rolige omgivelser.

Landskabsmæssigt har Kragekær status som en dal, hvilket man tidligere kunne fornemme, når man var der. Men selvfølgelig var det svært fuldstændig at abstrahere fra motorvejens summen - ærgerligt at der ikke var støjvolde.

Desværre har Kragekær totalt ændret karakter. For det er ved siden af, at dele af et kæmpemæssigt transportcenter er ved at blive opført, hvilket blandt andet har medført, at halvdelen af skoven nord for stien ved tunnelen er blevet fældet. Da der var tale om såkaldt fredskov, der normalt ikke må fældes, var kommunen ifølge Miljøstyrelsens regler forpligtet til at plante ny skov et andet sted svarende til 200 procent af den fældede skov. Valget faldt på Ladby Skov, der er en del af et større skovrejsningsprojekt ved Næstved, som blev påbegyndt i 2009.

Midt i den resterende del af fredskoven, der ikke længere fremstår som skovagtig, ligger der en sø, men der er desværre ikke offentlig adgang til området, da det er privatejet.

Det var dog først i foråret 2021, at Kragekær mistede sin plads på listen. For det var her, at området syd for fredskoven på hver side af cykelstien blev ryddet for træer og buske, og ejendommen med hestefold blev jævnet med jorden. Dermed var hele Kragekær forandret for altid, og der var intet tilbage af den atmosfære, jeg engang satte stor pris på.

”Den ældste bro” kom i stedet for Kragekær ind på listen - på plads nummer 100.

Stormfloden

Der har ikke været tale om, at den stormflod, der ramte Danmark kulminerende fredag aften den 20. oktober 2023 og den efterfølgende nat, har optrådt på selve top 100-listen. Men i en udgave fra november samme år havde jeg et indledende afsnit om hændelsen, og jeg synes, det giver mening - udover omtale under enkelte punkter - fortsat at have et særskilt afsnit om den. For det var nogle voldsomme kræfter, der hærgede især strandområdet, og det er fortsat usikkert, hvad der viser sig at være permanente aftryk. Derfor vil stormfloden uden tvivl indgå i fortællingen om Solrød Kommune i mange år frem.

Mange huse i kommunen blev ramt af forhøjet vandstand, en masse træer væltede, alle fire badebroer blev ødelagt, og flere klitområder blev ramt i sådan en udstrækning, at de er kommet til at se markant anderledes ud. Faktisk forsvandt mange klitter og meget bevoksning, og de steder, som havde fået tilført ekstra sand og nye planter som en del af de senere års kystsikring, mistede stort set det hele igen. Billederne i toppen af denne side er fra søndag den 22. oktober 2023.

Strandområdet blev også flere gange i de efterfølgende måneder hårdt ramt af voldsomt vejr. Men siden er broerne blevet repareret, en del af naturen har man på bedst mulige vis genoprettet, og flere klimasikringsprojekter er i gang. Desuden er der fra kommunal side investeret i et stærkere beredskab, så man i fremtiden er bedre forberedt på ekstreme vejrhændelser.

Jeg arbejder til dagligt som journalist i DR og har boet i kommunen siden 2006. Her flyttede jeg med min familie til Hørmarken i Solrød Strand, hvor vi stadig bor.

Alle billeder er taget med min mobiltelefon, og de er taget i løbet af perioden 2020-2025. De fleste er taget på cykelture, men mange er også på mine daglige gåture med min hund, Otto. Billederne af Viggo Hørup-monumentet og Karlstrup Stubmølle er de eneste, jeg har taget uden for kommunegrænserne. Men efter min vurdering skulle de med for at gøre historierne komplette. Billedet øverst på denne side er fra mit absolutte favoritsted: Bænken ved Trylleskoven, hvor jeg ofte og i al slags vejr har nydt stranden og områdets hedelandskab.

Skal man rundt og se kommunen, kan Hedebostien og Gudernes Stræde i øvrigt anbefales. Det er to ruter, som går fra Køge Bugt til Roskilde, og som kommer forbi nogle af de steder, jeg har nævnt, og hvor der er skilte med information.

Om lokalområdet har jeg udover denne liste skrevet den lille bog 'Karlstrup Kirke', som Karlstrup Sogns menighedsråd udgav i slutningen af 2024, samt nogle afsnit i Trap Danmarks bog om Solrød Kommune, der blev udgivet i 2022. Begge bøger vil jeg også gerne anbefale.

Og så er man altid hjertelig velkommen til at kontakte mig, hvis man tror, jeg kan hjælpe med noget.

Marco de los Reyes
Hørmarken 10
2680 Solrød Strand
Telefon: 28544903
Mail: mdlr@dr.dk

Kildeliste:

Diverse artikler og publikationer fra Solrød Lokalhistoriske Forening
Naturstyrelsen
Danmarks Naturfredningsforening
'Strandområdet i Solrød Kommune', af J.C. Strunge Jensen
Fire bind om Solrød Kommune fra 1900 til 1980, af J. C. Strunge Jensen.
Dansk Vejhistorisk Selskab
Dansk center for herregårdsforskning
Solrød Kommune
Dansk Kvindebiografisk Leksikon
Diverse numre af Strandsiden, medlemsblad for Solrød Strands Grundejerforening
Skjoldungernesland.dk
Dansk Hestevæddeløb
Travservice.dk
HH Horses
Videnskab.dk
Golfbladet.com
'Danske høje fra sagn og tro', af Mads Lidegaard
Køge Bugt Privatskole
Sjællandske Nyheder
'Et politisk monument', af Leila Krogh og Torben Krogh
'Havdrup-Solrød – Træk af de to sognes historie', af H. Birkegaard, O.P. Olsen og P. Petersen
Højelse Sognearkiv
Jersie Håndboldklub
Bygnings- og Boligregistret
Gløvermosegaard
Berlingske Tidende
Solrød Fjernevarmeværks jubilæumsmagasin, 1968-1993
Nationalmuseet

Universitetet i Bergen
Dansk Biografisk Leksikon
Solrød Bio
'De renfærdige, fortællingen om Novo Nordisk', af Hanne Sindbæk
Slot- og Kulturstyrelsen
Tunestillingens Venner
Københavns Stadsarkiv
Solrød Rideklub
'Frode Jacobsen', af Svend Ove Gade
'Fra fjord til fredning', af Kjeld Ejdorf
Genbase.dk, website for slægtsforskning
Historisk Tidsskrift
Jubilæumsavisen, Solrød Kommune 25 år, Solrød Lokalhistoriske Forening
Solrodnyt.dk
Vejdirektoratet
Danskejernbaner.dk
Hovedstadshistorie.dk
'Kalkudvinding på Køgeegnen' af Gunnar Solvang
'Gamle danske milepæle', af Ejvind Draby
Hverringe Centrum for Restaurering
Østjyllands Tidende
Fotohistorie.com
'Køgevej – og dens historie gennem 200 år'
Havdrup Solrød Skytteforening
Karlstrup Skytteforening
Grænseforeningen
'August og Marie', af Hanne Sindbæk
'Karlslunde Strand i gamle dage', af Arne Glud
Historisk Samfunds årbog om Københavns Amt 1950
Interviews med og beretninger fra folk rundt omkring i Solrød Kommune